

GALENI IN LIBRVM HIPPOCRATIS, QVI, QVÆ
IN MEDICATRINA FIVNT, INSCRIBITVR,
COMMENTARIORVM LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Quæ in communi de deligationibus dicta sunt, trahuntur ad rationem deligandarum fracturarum, sed pleræq; in libris de fracturis & de articularis latius exponuntur.

B

Ciendum autem in hoc medicatrina libro primum omnium de naturalibus iudicijs scriptum fuisse, quibus oēs homines vti consueuimus & ad artes oēs, & ad vniuersam vitā pertinētibus, non. n. tñ ad propositam materiam spectans, quæ de curatione ea est quæ manuum opera adhibet, sed ad oēs morborum, quæ in medicina fiūt, dignotiones, quas significationes vocāt, agere de iudicijs voluit. Secunda dissertatio de medicina ea quæ manuum opera exercetur, quæ docet, ex quibus constet, quibusq; munus eius cōpleatur. Post hanc tertia de deligatione subsequitur: vbi qualis debeat esse deligatio edocetur, tum ab affectæ partis natura, tum ab ipsa affectione sumpta significatione. Quarto hic de fracturis agit, quæ sub generalē affectionē subiiciuntur, quæ est continuitatis dissolutio: ita. n. ego totum hoc genus soleo appellare, at Hippocrates abscedentia corpora, quæ ita affecta sunt, vocat: vt & affectio ipsa abscessio merito nominet, tamen si vna quedam species generis huius sit, quam proprie abscessionem & abscessum. i. ἀπόσπασιν & ἀπόσπασμα nuncupent. Cæterum hæc ea causa dicta à me in præsentia sunt, vt ea quæ superius exposui, in memoriā reuocentur. nunc ad reliqua iam descendamus.

Plagularum longitudines, latitudines, crassitudines, & multitudines eiusmodi sunt, longitudo, quanta est deligatio. latitudo, trium, aut quatuor digitorum, crassitudo, ut triplices aut quadruplices sint, multitudo, ut circumdata neq; excedant, neq; deficiant.

C

In tractatione de fracturis, quæ nunc ipsi pposita est, de plagulis, quæ splenia à splenis forma appellant, primum mentionē facit: iubetq; eas longitudine esse æquales deligationi, quippe cum ob illā assumant, quo eam stabiliant, & firmam atq; immotam cōtineant: Latitudine vero trium aut quatuor digitorum, eius videlicet qui deligatur: Crassitudine, vt triplices aut quadruplices sint, nam vbi tuiorē ac stabiliorē custodiā deligatio desiderat, quadruplices esse debent: vbi non ita, satis est, si triplices adhibeantur. Contra fracta autē minutim ossa maiore custodia indigere pspicuum est. At plagularum multitudinem tātam esse oportere inquit, vt circūcirca deligatum mēbrum longum, quod κώλον vocant, cōprehendant, nam vt in iuguli aut costæ fracturis circūcirca locum affectū cōprehendant, fieri non potest, sed magnitudo quidem fracturæ plagularū numerum tibi indicabit, in iugulo tñ tribus quadruplicibus plagulis vti consueuimus, ac duas priores in similitudinem X literæ imponimus, ita vt media vtriusq; pars, qua inter se coniungunt, supra fractum locum iniiciatur, tertiam supra has per membri longitudinem porrectam super imponimus, quæ & subiectas constringat, & fractam partem iuguli constipet.

2

D

Quibuscunq; ad directionem adhibentur, longitudinē ex circuitione, latitudinem & crassitudinem ex defectu cōiectare debemus, neq; vniuersa explere.

Miror cur plagularum prius vsum non dixerit, deinde quo modo vnaquæq; ipsarū sese habeat. Vsum. n. ipsarū duplex est: vnus vt subligamina cōtineant: alter vt ea mēbra circū expleat, quæ in acutum abeunt, quæ ipse tum ἀπόσπασιν, tum ὑπόσπασμα appellare consueuit, quasi deacuminata, & subscanea dixeris, cuiusmodi & cubiti iuxta manū, & tibiæ iuxta pedem pars est, quibus plagulas circumdandas orbiculariter censet, vt post

injectionem fasciarū extrinsecus, equalis crassitudine futura deligatio sit. Cum igitur duo hi vsum plagularū sint, detentionis videlicet & expletionis, quam ipse directionē hic vocat, eas esse vult tanta longitudine, vt circū circa deligatā partem cōprehendant: crassitudine autē & latitudine pro mēbrorum defectu. nā si maiores longitudine fuerint, q̄ vt membrum circūeant, necesse erit vt altera eius caput supra alterū positum altiore eam partem reliquis duabus quæ vtrinq; sunt,

Septima Classis.

EEEEEE ij reddat:

Gal. in lib. Hipp. de iis quæ in medicatr. fiunt,

reddat: atq; ita deligatio inæqualis, ac propterea laxa efficiatur. si contrâ, breuiores, q̄ vt capita attingere sese mutuo valeant, locum in medio vacuum relinquent, ac deligatio cōtrario modo inæqualis, euadet, sicut enim si longiores sint, tumorem quendam atq; incuruationem existeret: ita si breuiores, defectum ac concauitatem quandam ea parte subludere necessarium est. Plagularū autem harum circūiectionem non semel vniuersam, sed paulatim faciendam cōsuet, vt crassitudine ea sint tenuiores quæ superius: crassiores quæ inferius imponuntur, nam si semel oēs circūiectiones, forma deligationis eiusmodi euadet, qualis membri à principio fuerat.

Linteorum autem subligamina duo sunt, primum quod à noxa in superiorem: secundum quod à noxa in inferiorem partem desinit.

Dictum à me etiam superius est; fascias quæ ante plagulas primum omnium corpori affecto circūiectiones, subligamina ab Hippocrate nuncupari: quarum vtriusq; circūiectionis vsus in libro de fracturis scriptus est, prima enim fascia non solum vetat, ne quicq; eò defluat: verū etiam quod in affecto loco continetur, in superiorem partem aliquid repellit: secunda superuacuum sanguinem ab affecta parte ad membri finem elidit, vtriusq; autem cōmunis vtilitas ea est, q̄ compositum os ne dimoueatur, continent.

Iuxta noxam maxime, extrema minimum, reliqua pro ratione comprimendum est.

Horum quoq; ratio in libro de fracturis dicta est, in vniuersum, n. in omni deligatione, vbi quidem subiecta caro magis constringit, humor qui in ea continetur, ad circūiectiones partes elidit cōsuevit: vbi minus, is locus ex alijs magis cōpressis partibus affluentem humorem admittit.

At deligatio multam sani loci partem occupet.

Huius etiam cōsiliij ratio perspicua est, nam dum multā partem sani loci deligatio occupat, fit, vt & firmiter repozita ac conformata ossa contineantur, & magis ab affecto loco in circūiectiones partes humores elidantur: magisq; hi ne à superiori parte eò defluant, impediuntur.

Fasciarum multitudo, longitudo, latitudo ea sit, multitudo quidem ne à noxa superetur, ne ue ferulis illisio sit, neq; pondus, aut declinationem, aut effeminationem afferat.

Reliqui ferè oēs inter ἐπιδέρματα & ὑποδέρματα, i. fascias & subfasciaciones, seu subligamina, nulla vli sunt distinctione. at Hippocrates fascias, quæ ipsi corpori circūdantur, subligamina seu malis subfasciaciones appellat, quæ plagulis extrinsecus superligantur, fascias seu superligamina vocat. Quarum sanè quāta esse debeat multitudo, longitudo, & latitudo hic docet: longitudinem tantā esse debere asserens, vt ipsum os repositū ac conformatum firmiter contineat, neq; à noxa superetur, nā si non contineant fasciæ, vincunt, ac superabuntur à noxa, i. à parte lesa, nam si dum conformationē immobilem conseruant, vincunt fasciæ, dum ipsæ aliqua in parte mouent, superari ac vinci merito dicendū sunt. Quod aut inquit, ne ue ferulis illisio sit, id significat, ne pauciores fasciæ, q̄ par sit, adhibeantur, ita vt ferulæ impositæ illidant, i. vim & compressionem ad noxā vsq; pertingentē efficiant, verū si etiam tam multas fascias inuolueris, vt grauent ægrotantē, ita quoq; nihilominus à mediocritate aberrabis. Quocirca vtrunq; finē ac scopum fasciarū diligētī obseruatione coniectare debemus, fasciarū, n. scopi duo sunt, vt neq; cōprimant, neq; grauent. Sed neq; declinationem afferre debet multitudo, vt inquit, declinatio autē, quā περιπέσει vocat, quasi diuersionem dicas, est, cum in alterā partem vel dextrā vel sinistrā tota deligatio deuerget, ac declinat, id quod immoderata fasciarū multitudine euenit. Quam vero appellat effeminationem alij ad partes ipsas referunt, in quibus est noxa, vt pote imbelles ac molles futuras ex linteorū multitudine quæ circūiectiones: alij de deligatione ipsa intelligūt, quā remissam fieri ex multitudine necesse est, nā impositarū etiā ferularū constrictio multis subiectis linteis resoluī cōsuevit.

Longitudo & latitudo, ut trium, aut quatuor, aut quinque, aut sex cubitorum longitudo, digitorum latitudo sit.

Digitū videlicet & cubitū illius eiusdem qui deligatur, intelligēdi sunt, terminum autē longitudinis & latitudinis non vnum tm̄ statuit, propterea q̄ nulla fasciæ longitudo in oibus æqualis est: sed pro magnitudine fracturæ multitudines, & longitudines, & latitudines linteorū immutādas censet. In tota vero hac tractatione de deligatione agit, quæ in fine adhibet: quam in libro de fracturis eo tempore faciendam tradit, quo pars affecta finita inflammatione in ferulas conijctur.

Tot item fimbriæ circūuolutiones, ut ne comprimant.

Toties circūuoluere fimbriam fasciis iubet, quoties ipsæ illę inuolutæ sunt (fimbrias, i. περιπέσεις appellans, quæ ex vestimentorum reseginibus ad vincendū accommodata sumi consueuerunt) cum vero inquit, vt ne cōprimant, de modo constrictiois eorum docet, eousq; n. constringi fimbria debet, quoad firmiter quidem maneat, non cōprimat tm̄. Sed partes huius orationis in hunc modum coniungendæ inter se sunt, tot fimbriæ circūuolutiones faciendæ sunt, vt nō comprimant:

A cōprimāt: eo q̄ cōprimere valde multē soleāt. Sed melius fortasse eēt, si pro tot/tales legeremus parua immutatione vnus literæ in græco verbo facta. σ. n. litera in i, cōuerſa pro τος αὐται. i. tot, τος αὐται. i. tales efficietur. quippe cum ſimbrię circūuolutiones qualitate magis, q̄ quantitate cōuenientem deligationem contineant.

9 Mollia autem & non crassa ſint.

Omnia hæc videlicet, mollia non crassa aſſumi iubet, ſicut de linteis ſuperius diximus, ita hie quoq; illud cauens, ne ſubiecta corpora illiſione offendant.

10 Atq; hæc omnia, pro longitudine, latitudine, & craſſitudine eius quod affectum eſt.

Dicūm antea hoc de alia ſimili materia eſt, & in tota hac tractatione memoria tenendum, quicquid de longitudine, aut latitudine, aut craſſitudine, aut numero linteorum dicitur, id ad par- tis affectū longitudinem, aut latitudinem, aut craſſitudinem eſſe referendum.

11 Ferule uero ſunt læues, æquales, ſimæ in extremitatibus, minores hinc inde q̄ deligatio eſt: ea parte craſſiſſime, qua fractura eripit.

B Ferulæ nō ſecus ac plagulæ ſeu ſplenæ, firmamēta ſunt, ac ſtabilimēta deligatiōis. Sed plagulę tñ ſubligamina, ferulæ oia q̄ ſubiecta ſunt, ſtabiliūt ac firmāt: ita vt quatuor cuncta ſint, quę vtili- tatem ſingula ſua p̄ſtant. primo. n. intus ſubligamina conformatū ac repositū os continent, pro- hibentq; ab affecta parte inflāmationem. ſupra hæc ne dimoueant ac deuegant, plagulæ impo- nuntur. deinde faciæ ſeu ſuperligamina ſuperius cōuoluuntur. poſtea circūdantur ferulæ, quæ deligationē ſtabiliunt, ac firment: quas Hippocrates hie & læues. i. læuigatas ac planas, & æqua- les adhibendas cenſet. læui aut̄ aſperū opponitur, equali inæquale. atq; id q̄dem quod eſt aſperū, continuo etiam eſt inæquale: quod aut̄ eſt inæquale, aſperū neceſſario minime eſt. quæadmodū neq; via continuo eſt aſpera, ſi ſit inæqualis. quippe cum ſi aſcenſus habeat & deſcenſus nō aſpe- ros, & eſſe & dici inæqualis poſſit. ita fieri poteſt, vt ferulæ quoq; læues ſint, & non æquales. nā ſi vel in latus, vel in ſuperiorē, vel inferiorē partem ſint diſtortæ, æquales q̄dem non erunt, ſed tñ læues. Vt aut̄ neq; aſperæ, neq; diſtortæ ferulę ſint, fracturę perq̄ vtile eſt. vtroq; n. modo cō- primunt, quæ tñ diſtortę ſunt, illud in ſuper efficient, q̄ deligationem ſimul diſtorquebūt: qua di- ſtorta, pars etiā fracta diſtorqueatur, neceſſe eſt. Simas præterea in extremitatibus aſſumi

C ferulas monet, id aut̄ eſt de ſaſ leniter ac reſuſ in inferiori parte. nam quæ vſq; ad extremum caput æqualē craſſitudinem ſeruant, æqualem vnde quaq; deligationē reddent: id quod fieri nul- lo modo debet, vult. n. vt in media parte ferulæ deligationem magis aſtringāt: inde vero vſq; ad extremum relaxēt. vult item minores eas eſſe longitudine q̄ ſit deligatio, ne cutē vltra deligatio- nē attingant: quæ ſæpè numero ex eo q̄ humores a ſaſcijs expreſſos ſuſcipit, paulo altius turge- ſcit, atq; extat. Supra vero ipſam fracturam craſſiores propterea eſſe ferulas iubet, quia locus iſ potiffimum compreſſione ipſarum indiget.

12 Quęcumq; autem gibba & carne carentia natura ſint, cauendæ eorum eminentiæ ſunt: ut circa digitos & mal- leolos, uel poſitione, uel breuitate.

Cauere iubet, ne ſupra oſſium extuberationes ferulas imponamus, id aut̄ fieri duobus modis poteſt: ſi vel omnino nullas ſupra illam deligationis partem poſuerimus, vel adeo breues, vt ac- cedere ad tuberoſitatem nequeant, ſed prius q̄ eam tangant, ſiniantur. id quod facere melius eſt. Dum enim inquit/ poſitione/ nullis omnino impoſitis ferulis cauendam læſionem ſignificat: dū inquit/ breuitate/ detrahendum de longitudine oſtendit. perinde ac ſi diceret, vel omnino nullis, vel breuioribus impoſitis ferulis, cauendum eſſe, ne pars eminentior attingatur.

13 Fimbrijs uero affulcire eſt opus, non comprimere primum.

De ſimbrijs paulo etiam ſuperius mentionē fecit poſt ſaſciarum explicationem, non tñ quicq; ibi adiunxit, niſi de ipſarum circūſeſione, id quod ordinis conſequutio poſtulare videbat. nunc vero inquit affulcire opus eſt, hoc eſt ſtabilire ac firmare abſq; compreſſione. atq; id facere pri- mum. i. in prima deligatione. nam ſequentibus diebus, ſi interrogatus æger nullam ſentire ſe cō- preſſionem dixerit, aſtringere ſimbrijs ferulas poſſumus. Nonnulli tñ non in fine p̄cedentis præ- cepti, ſed in ſequentis principio, primum/ ponendum eſſe cenſent: vt talis ſenſus ſit, primū ceratū molle, læue, purum illinendum eſt, ſed melius tamen eſt, vt legamus in ſexto caſu, & cerato, & molli, & læui & puro, quō intelligere poſſimus, ſaſciam quoq; dum circa fractam partem conuo- luitur, eo eſſe inungendam.

14 Ceratum molle, & læue, & purum.

Non. n. ſolum cutē affectæ partis cerato inungi vult ſiccis ſaſcijs iniectis, ſed vt vnamquaq; ſa- ſciæ inuolutionem ſequamur illinendo, iubet. ſi. n. ſolam cutem illinendā intelligamus dum licet

Gal. in lib. Hipp. de iis quæ in medicatr. fiunt,

fasciæ injicientur, fiet, ut cito affecta pars cerati auxilio destituatur, cum lintea ipsa imbitura hu-
more sint, atq; ita cutem squallentem redditura. Cur igitur molle ceratum esse velit, pspicuum
est. loco. n. madefactionis eo utendū censet. quippe cū possit qdem madefactione idem prestari,
sed tutius tñ cerato fiat, precipue vbi fieri nequit, ut ægotanti semper medicus assistat, & mini-
strum non admodū diligentem in cura adhibēda cognoscimus. Vult aut ceratum non molle tñ,
verūctiam purum esse. i. nihil in se habere immixtum neq; propolis, neq; fordis, neq; aut terræ
aut harenosæ substantiæ alicuius præter cerā. quod si ita sit, continuo etiam leue & planū idem fu-
turum esse manifestū est. nisi ob ea quæ cum ceræ tumores concretos in se habeant, ἐγκρίθεις vo-
cātur, leue & planū amplius qd significare, q̄ purum intelligamus. Legit aut non solū λεῖον. i. leue,
verū etiam λεῖον, adiecta litera β, ad η, secundam syllabam, quod est liquidum, magisq; ita illi scri-
bendum esse autumant, qui in puri significato laeuorem quoq; cōtineri putant. liquidum autem
opponi sicco aiunt, id quod in puro non intelligitur.

*Aquæ caliditas, & multitudo spectetur. caliditas, ut supra suā ipsius manū infundat, multitudo ad laxandum, & 15
attenuandum plurima: ad carne implendum, & molliendū mediocris optima est.*

De aqua item dicere ad fracturarum curationē necessariū est, dum resoluunt. n. fracturas me-
dici oēs calida aqua perfundunt, ac fouent, p̄sens ex ea auxilium experti. In cuius sanē vsu duplex
contingere error solet: in qualitate vnus, alter in quāitate. in qualitate qdem, cū aut calidiore, aut
frigidiore iusto ea vtimur. in quantitate cū longiore aut breuiore tempore pfundimus, q̄ par sit.
Indicium moderationis in qualitate medici ipsius manū statuit. supra eam. n. infundēs aquā qua
fracturā est faturus medicus, conijcere inde quod fracturæ conueniet, potest. Conuenientiā aut
cum latitudine quadam intelligendā duco, quæ ad cōmunem oīum hoīum, nō ad ægotantis ha-
bitum referat. interdum liquidū fit, vt medico moderata, egro eadē incōueniēs, atq; immoderata
videat. quocirca paululū ex ipsa supra eā laborātis mēbrī partē, quæ primū fuerit resoluta, insper-
ges, ab egroq; requires frigidior ne, an calidior esse ei videatur. atq; ita pro eius responsione tñ
vel calidæ vel frigidæ adiunges, quoad temperatā ac moderatā ipsi quoq; ægotanti aquam effi-
cēs. Primum igitur aquæ tēperaturę iudicium nostra manus affert, vt pote que primū eā experi-
tur. ægotantis tñ sensus p̄cipuum, ac p̄fectissimum, ac potestate primum est. At vsus ipsius quā-
titas cōmunes habet distinctiones cū frictiōne, oibusq; remedijs quæ calefaciūt. ea liquidū adhi-
bita non solū è vicinis locis ad calefactā partē attrahere, verū etiam digerere consueuerunt. vnde
etiā calida aqua efficere cōtrariā eatenus videt, quatenus & corpus quāitate est p̄ditum, & ipsa
vel amplius, vel minus adhibet. nam si inane sit corpus, digerit potius q̄ attrahit: si sit plēnū, cōtra
attrahit magis, q̄ digerit. si itē breui tēpore adhibeat, replet magis, q̄ exinanit: si longiore, magis
discutit, q̄ replet. Merito igit plurimā aquā laxare & attenuare, modicā mollire & carne replere
dixit. atq; ex euacuatione cōtinuo qdem sequit̄ attenuatio, sed laxatio nō continuo, sed per alia
media. quæcūq; n. ex repletionē erāt intenta, sicuti oīa quæ inflāmationē patiunt, ea dum euacuā-
tur, laxari consueuerūt: quæ ex cōcretionē ob refrigerationē, intentionē habent, dū calefiūt: quæ
ex siccitate, dū humefiunt: quæ ex humiditate, dum supfluo humore exinaniunt. qm̄ igitur calida
aqua p̄stare quinq; hæc potest, cū amplius ac diutius corpori fuerit infusa, eā laxare atq; attenua-
re recte dictū est. Ceterū ne mireris, si calidā aquā & supuacuos humores exinanire, & quæ sicca
sunt, ac dura humefacere dixerimus. vtrūq; n. alibi verū esse demonstratū est. atq; hæc sunt, quæ
calida aqua potest efficere, si plurimā adhibeat. At si pauca sit, in vniuersum dicere qd possit, non
licet. nā liquis vbi bis & ter aut pfusione vsus fuerit, aut fotione ex spongia, postea desistat, huius-
modi aquæ vsus nullā prorsus vtilitatē afferet. At si, vt ipse iquit, mediocriter adhibeat, carne im-
plebit, & molliet ea quæ huiusmodi ope indigebūt: ex me vero audi, cur adiecerim/ea quæ huius-
modi ope indigebunt/ si in plenitudinis habitu corpus sit constitutū, & carne careat, mediocris
aque calidæ pfusio neq; molliet, neq; carnē creabit, sed superuacuo humore calefactā partem re-
plebit. si vero carne qdem careat, sed nō sit plēnū, id & carne implebit, & molliet. Carnis. n. agge-
neratio fit, cū & mēbra ipsa, qbus agnasci aut circūnasci caro debet, tēperate & caliditate & frigi-
ditate sese habuerint: & sanguis q̄ illuc affluit, & qualitate salubris, & quāitate fuerit moderatus,
quæ sanē vtraq; moderata aquæ calidæ pfusione fieri solent. nā & sanguinē ad pfusum mēbrū tra-
hit, & carnē quæ in ipso est, temperatam reddit. si. n. prius fuerit refrigerata, calefacit: si calefacta,
refrigerat, dū calorē ad exteriorē partē euocat, & madefaciēdo humiditatē bonā inducit: atq; ita
frigefacit, nō alio modo, q̄ aquarū dulcium balnea. nā & hæc quoq; mortuos ferē illuc profectos
calefaciūt, etiam si valde frigefacti fuerint: exustos vero atq; incensos nō ledunt. imo tēperatis la-
uacris vident̄ delectari cū ledatior post balneū ipsis sitis efficiat. Sic igit aquæ etiam calidæ pfusio,
si moderate adhibita sit, carne implet, & p̄pterea mollius mēbrū ipsum reddit. quippe cū recens
caro è cōcreto nuper sanguine effecta, nō secus ac recēter coagulati casei p̄creationē habeat.

*Mediocris autem in perfusione hæc est, cum adhuc suspēditur, prius q̄ concidat, desistendum, primum enim tol- 16
litur, deinde attenuatur.*

Perfusionis

A Perfusionis aquæ calidæ mediocritas est, desistere, priusq̃ perfusa pars concidere inceperit. tollitur etenim primum. i. in maiorem tumorem naturali excrescit, propterea q̃ & sanguis qui in ea continetur, diffunditur, & ex superioribus locis eò humores affluunt. postea vero cum discussa hæc sunt, & quæ affluerunt, & quæ fuerunt circumsusa: attenuatur, ac desidit.

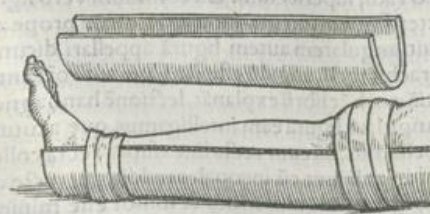
17 Positio, mollis, æqualis, sursum uersa in extantibus corporis partibus, ut in calce, & coxa, ut neq̃ retorqueatur, neq̃ inuertatur.

Hanc lectionem nonnulli ut vnam solam interpretantur: alij in duas diuidentes partes separatim vtrancq̃ accipiendam censent. Ac prior qd̃e ita circumscrip̃ta est, ut vnam integram habere sententiam possit. Nam membrorum positio siue generaliter sumatur, ut de appensione etiã intelligatur, quæ manui conuenit, siue specialiter, ut soli cruri attribuat, mollis semper, & æqualis, & sursum uersa optima est. Mollis, ne ægotum ea parte comprimatur ita, ut & inflammatione ob dolorem periclitetur, & dum habitum immutare cogitur, partem fractam distorqueat, quæ immobilis multa cum quiete seruanda est. Inæqualis autem positio simul & dolorem affert, & membrum distorquet, cum aliquibus in partibus sine stabilimento remaneat, in aliquibus comprimatur, vnde merito æqualem laudat. At vero sursum uersa partem collocatam absq̃ fluctuatione conseruat: sicut quæ deorsum est uersa, cum fluctuationes prouocet, inflammationis in causa est, atq̃ hæc prior est huius lectionis pars: quam & vnam habere posse sententiam, & recte sese habere perspicuum est. Secundæ, si eam per se accipere quispiam voluerit, talis sensus erit. In extantibus corporis partibus, ut in calce, & coxa optima positio ea est, ut neq̃ retorqueatur, neq̃ inuertatur, quia tamen adiunctum non est optima positio ea est propterea quidam cum deficere sententiam hanc existiment, superiori annectere eam coguntur. at si ea priori annectatur, non amplius esse vniuersalis oratio, sed de sola extantium partium positione agere videbitur. Experimentarij tamen hunc locum ita connexum intelligentes, esse vniuersale præceptum asserunt.

B ostenduntq̃ Hippocratem non in hoc libro tantum, verum etiam in alijs multis vniuersales sermones in vna, aut duabus rebus facere: quando in his quod de rebus eiusdem generis traditur, euidenter apparet, quemadmodum nunc quoq̃ in calce & coxa fecit. cum enim cætera omnia huiusmodi membra, cum patiuntur, in molli & æquali & accliuu habitu figurari debeant, maxime omnium requirere ea id videntur, quæ extant in corpore ac prominent, cuiusmodi coxa & calx est. Sed enim dictum saepe à me est huiusmodi Hippocratis loquutionē præbere occasionē aliter atq̃ aliter explanandi, ut quod quisq̃ interdum opinetur, probabile esse videat. quocirca neq̃ de eo quod quisq̃ verum esse opinatur, affirmandum est. Scire igitur licet in dissentientibus expositionibus, modo sensus idoneus seruetur, diu nos tēpus terere minime debere: sed melius esse, ut ad id quod vtile in arte est, transeuntes, in eo immoremur, sicut nunc quoq̃ rectius videtur, ut cum positionem in omnibus mollem, & æqualem, & accliuem esse oportere, sed præcipue tamē in extantibus partibus, cuiusmodi est calx, & coxa, inter omnes constet: ad sequentia consideranda pergamus, vbi inquit, ut neq̃ retorqueatur, neq̃ inuertatur. hinc enim extantium partium positionis vtilitas conspicitur, nam si altior iusto positio sit, membrum retorqueri: si humilior, inuerti continget, & præcipue si alta prius fuerit, atq̃ hæc ad artem spectant. Præter artem autē circa verba ipsa plures cōmentatiuncule esse possent, sed in libro de fracturis sicut de alijs omnibus præceptis quæ tradit, ita de calcis quoq̃ de positione dictum perfecte est, vbi inquit, Valde autem laborandum est, ut summus calx apte deponat. Nonnulli vero sunt, qui orationes omnes alijs in libris positas, quæ eundem sensum contineant, integras vbiq̃ ascribere consueuerunt: id quod ne in duobus quidem continuatis diebus fieri posset, vnde etiam huiusmodi expositorum librum aliquem non citius quàm anni spatio legit quispiam. Ego vero quia iam in librum de fracturis, & de articulis multa iam commentus sum, commemorandi tantummodo causa nonnulla mihi esse dicenda hic existimaui. Quod si quis quod nūc à nobis propositum est, q̃citatissime prætergressus ad illa procedat, à me videlicet qui expertus sum edoctus, doctrinas illas quæ late & diffuse, non quæ presse & cōpendiose tradunt, p̃fectos reddere artifices solere: is sciat, huiusmodi etiã cōpendiarias, cū summā totius rei breuibus cōplectant, tanq̃ inutiles minime esse reijciendas.

C Canalem toti cruri, q̃ dimidio coniungendum est, ad mortuum tamen respiciendum, & cætera quæcumq̃ ledunt perspicua sunt.

D Ad eos qui & de fracturis & de articulis libros iam legerint, loqui huiusmodi verbis videtur, vbi quæ ignota imperito homini sunt, perspicua esse inquit, nonnulla, n. sunt vnicuiq̃ homini p̃spicua, quæadmodū ea quæ modo dicta iam sunt. molliter siquidē & æqualiter deponendū esse fractum

CANALIS CRURI SVBIECTVS

Septima Classis.

EEEEEE iij mēbrum

Gal. in lib. Hipp. de iis quæ in medicatr. fiunt,

membrum omnes intelligunt. at quam læsionem iniectus canalis afferat, non omnes: nisi qui de hac ipsa re prius audiuerint in libro de fracturis ea oratione, cuius initium illud est. De canalibus enim, qui in crura fracta subiiciuntur, quid consulam, dubito. & quam ob rem dubitet, deinceps explicat, & rursus eodem in libro alio loco ita inquit. Canalem si quis sub ipsum femur ita subiiceret, & cum plura subiungat, postremo in fine orationis ait in hunc modum. Si igitur fieri debet, perpetuus faciendus vel non faciendus canalis est. Hæc verba necessarium non esse canalis usum declarant, si tamen quis eum adhibere vult, toti cruri vsq; ad inguen, non vsq; ad genu esse subiiciendum. Ex illis igitur perspicuum quoq; hoc effectum est, cum non per se apertum sit. Quantum enim ad loquutionem spectat, coniunctionem, qua hic vititur, i. q; pro disiunctiva particula, vel possemus accipere, sed pro negatione tamē positam esse intelligimus. vult enim vt toti cruri absq; læsione, non vsq; ad genu solum canalem subiiciamus, autem, id est q; pro non, ab Homero etiam positum eo verius est, Saluū ipse esse volo populum q̄ morte perire, i. non perire. & Thucydides eodem in significato vititur. Inspectandum insuper esse morbum inquit, cuius causa canalis assumitur: & cætera quæcunq; lædunt, ac morbus quidem est ossium cruris vehemens fractio, in qua nisi immobilis plane crus seruetur, admittere curationem non potest, nam canalis à nonnullis laudari consuevit, vt pote in illis occasionibus vtilis, quando è lecto æger surgit, vt vel ventrem exoneret, vel prioris cubilis duritiam non ferens ad alterum transferatur, id quod ipse etiā in libro de fracturis ostendit. Canalem quoq; ibidem declarat vsq; ad genu subiectum sicut non prohibere, quo minus crus moueatur, ita molestum atq; immitem quoq; esse, & sæpe comprimere. Quapropter iubet hic vt & ad morbū, cuius causa canalis adhibetur, & ad damna, quæ canalis ipse affert, respicientes, eū modo assumamus, modo reijciamus, nam si magis nocet, quam profit, reijciendus: si maiorem vtilitatem affert, assumendus: ita tamen, vt toti cruri, non vsq; ad genu tantum subiiciatur.

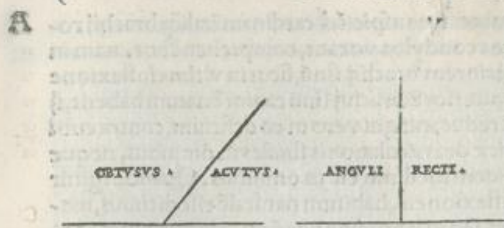
Exhibitio autem, & distentio, & conformatio, & reliqua secundum naturam.

Exhibitionem esse, cum æger medico sese curandum præbet, superius dictum iam est, quo in tempore quando medicus primum affectam partem aduertit, atq; ex ea significationem sumit, deinde ad curationem eius sese præparat, in habitu quodam esse affectum membrum conuenit, qui secundum naturam eius sit, quippe cum ex eo qui præter naturam membri est, non parua contingere læsio cōsueuerit. Post exhibitionem distentio fit, si ita paruū malum est, vt fatis sit, si in superioribus partibus tantūmodo contineatur, tunc igitur melius quoq; esse, vt æger membrum in sua naturali figuratōe conseruet, nemini dubium est. Postea conformationis occasio sequitur, in qua eundem quoq; habitum seruari simili modo conuenit, post quā depositionis & appensionis tempus est, quæ vtraq; nominatim quidem non dixit, sed dum inquit & reliqua significauit.

Natura vero in operibus existit, ex operis actione quid ea velit, coniectandum, ad hæc autem ex immorante, ex cōmuni, ex consuetudine. Atq; ex immorante quidē & remisso rectas processiones debemus considerare, ut in manu: Ex cōmuni, extensionē & inflexionē, ut quod prope ad angularē cubiti ad brachii figuram accedit: Ex consuetudine, reliquos habitus facilius minime ferri, ut crura extensionē, ex ea, n. facillime plurimum tēpus non immutata p̄durat.

Quoniam in priore oratione de eo quod secundum naturam est, meministi, merito nunc quænam ipsa hæc natura sit, quæq; eius notæ, exponit, atq; inquit: Natura vero i operibus existit, ex operis actione quid ea velit, coniectandum, non secus ac si ita dixisset: secundum naturam quidem habitus esse debent, at secundum operationes scopi ipsorum, & vtilitates, ob quas exercentur. Ad hæc autem, i. ad ea quæ modo dicta sunt, exhibitionem videlicet, distentionem, & conformationem, & positionem, vt pote cum æger affecto membro nullam operationem exercent, alij scopi ad naturalem habitum membri inueniendum proponendi nobis sunt, quos deinceps ipse enumerat, dum inquit, ex immorante, ex cōmuni, ex consuetudine, Immorans appellans, quod nihil omnino operatur, sed prorsus quiescit, ex quo inquit rectas processiones sumi, sicut in manu docuit, vbi vult subiectum esse os cubiti, os vero radij superiectum. Ex communi vero figuram aduertendā censet, quæ inter inflexionē, & extensionem integrā intercedit: quam prope ad angularē cubiti ad brachium figurā accedere inquit, angularem autem figurā appellari dicunt, quæ recto angulo constat, i. ita vt cubiti os ad os brachij rectū angulū efficiat. Cum autē oia antiqua exemplaria habeant, quod ppe accedit, & oēs etiā qui hūc librū explanāt, lectionē hanc agnoscant, duobus modis male id esse dictū constat, si angularē figurā eam intelligamus, quæ acutum angulū efficit, acutū, n. angulum minorē recto appellamus, nā cum recta linea supra rectā collocata vtrinq; angulos inter se æquales efficit, recti n̄ anguli sunt, cū inæquales reddit, qui recto est minor, acutus: qui est maior, obtusus dicit, ac rectus qdem angulus maior & minor esse minime potest, eorū vero q aut acuti sunt, aut obtuli numero cōprehēdi multitudo nequit, nā rectus angulus indeclinabilis est, quippe cū à recta linea constituat supra rectā collocata ita, vt in neutram partē insistēs declinet, cū, n. i alterā partē inclinā, q̄to id magis vel minus fiat, innumerabile est.

Quam

Quā igitur absurdum esset, si volēs rectum dicere quispiam, esse eum assereret, qui prope ad acutum accederet: recti enim notio præcedit, acuti intellectio subsequitur, ppter ea quod rectus vnus, sicut dixi, tantummodo est: acuti multitudine sunt infiniti. Quocirca si quis acutum prope ad rectum accedere affirmaret, iure id diceret, nam cū plurimi acuti sint, eum ex ipsis prope ad rectum accedere intelligeremus, qui parum à recto deficit, quiq; linearum, quę ipsum efficiūt, cōmissionem

non admodum compressam habet. eodem modo cum quamplurimi sint obtuli, eos prope ad rectum accedere diceremus, qui linearum coniunctionem mediocriter obtusam habent. at prope ad acutum accedere angulum aliquem, intelligi non potest, cum acutus vnus non sit. Præterea in eo etiam esset absurditas, quod neque ἑγγώνιος duobus γγ, id est inangulares, quo verbo hic vtitur Hippocrates, neque διγωνίος per δι diphthongum, id est bene angulares, figuras appellare, quæ angulum acutum habeant, ex Græcis consueuerit nemo: sed eas tantummodo, quæ recto angulo cōstant. Necessarium igitur fortasse est angularem, id est ἑγγώνιον, hęc figuram intelligere, quæ recto angulo constituitur: quæ fit, cum cubitus rectum angulum cum brachio efficit. Quærendum tamen videtur, cur / quod prope accedit / hic apposerit Hippocrates: sed ante quam hoc explicem, illud quod sæpe consueuimus, etiam hic mihi dicendum censeo. Obscuræ hæc loquutiones nullam certam, scientięq; effctricem habere explanationem possunt. quo circa in his satis illud esse debet, si vnā cum probabilitate & verum esse quod dicitur, & non repugnare sententiæ auctoris videat. ad hoc igitur spectās explanare verbū hoc / ppe / conabor. Dico igitur angularem figuram, id est ἑγγώνιον, id non admittere, vt magis & minus esse possit, propterea quod vna est. nosq; talem in brachio figuram primum efficere non posse, qua absque vlla declinatione ex ossiū inflexione angulus prorsus rectus constituitur, vt satis superq; sit, si ab eo procul nō recedamus: deinde, si etiam possemus, huiusmodi esse brachij figuram minime debere, naturalem enim eius figuram prope ad angulum rectum accedere, ita vt paululum ad obtusum tendat, quæ videlicet ad extensionem procedere incipit, demonstrabo. atque huiusce rei demonstratio ex ijs ducetur, quæ ipse Hippocrates hic scribit. Ex immorante enim & consuetudine naturales figuras atque habitus membrorum inuenturos nos esse inquit, quæ sanē vtraque coniuncta compositum vnū scopum efficiunt, perinde ac si quispiam in hunc modum dixisset, Qua figura, cum ociose moramur, continere singula membra consueuimus, ea figura in curationibus quoque eligenda est. primus enim idonearum figurarum scopus doloris esse vacatio videtur. Si igitur eos qui dolore afficiuntur, inspexeris, eo posito plerunque manus tenere deprehendes, vt non prorsus mediā inter extensionem & inflexionem, sed ad extensionem tendens figuratio earum sit. idem in alijs habitibus etiam contingit. nam in desesso eam figurarionem omnes eligunt, quæ dolore maxime videtur carere, non enim medium prorsus situm inter supinum & primum in iacendo suscipiunt, sed ad primum paululum declinant. Quapropter Hippocrates cum hoc vellet explicare, orationi huic suæ / quod prope accedit / adiunxit. nam figuram hanc in brachio, quam dixi, maxime omnium dolore vacare illi etiam plane nouerunt, qui vel talium artis operum periti sunt, vel veritatem orationis huius non ignorant. Vnusquisque enim qui quodlibet opus explanandum suscipit, duo quidem hæc debet spectare, vt & auctoris sententiā, & rei quæ dicitur, veritatem assequatur. vbi tamen ex loquutionis obscuritate auctoris sententiā est incerta, seruāda ei omnino veritas est: qua prodesse discipulis potest. hunc scopum ego in omnibus explanationibus habeo, seruareq; summopere enitor. At nōnulli ex explanatoribus etiam si vellent, assequi eum non possent, cum & operum artis imperiti sint, & ad captiosum differēdi genus sese contulerint: euaserintq; illi, qui rationales medici nuncupantur. quorum causa fit, vt qui recte etiam vtuntur ratione suspecti apud vulgus habeantur. Hęc igitur, etiam si breuibus & raro dicta sint, memoria teneri debent. Sed iam ad reliqua pergamus. Sicut in supina & prona figura illa dolore maxime vacat, cui plurimo vitæ tempore assueti ferē omnes fuerint: sic in extensione quoque est, in hac siquidem figurarione crura tenere absque vlla mutatione quā diutissime possumus. Necessarium autem quoque esse, ne in aliam, quæ minus dolore careat, figuram crura immutemus, in commentarijs de musculorum motione dictum est. In brachij enim ad cubitum dearticulatione naturalis figura mediā est inter vtrasque excedentes, quibus videlicet vel extendere, vel inflectere nullo modo amplius valemus. Carne siquidem ossibus genudatis cubiti sinus, quem duæ corni-

ees. i. incurui processus terminant, in os brachij coaptati: respiciunt, à cardinamētaliq; brachij rotundatione compleri, quam duo vtrinq; tubera, quos condylos vocant, comprehendunt. nam in vltima extensione posterior cubiti cornix in posteriorem brachij sinū, sicut in vltima inflexione anterior in anteriore inflexi consuevit. ita vt qui posteriorem brachij sinū cauiorem natura habent, ij in extensionibus amplius in exteriorē partē cubitū reducant: qui vero in eo deficiunt, contra cubitū extendere penitus non valeant. non ergo fabricæ de articulationis similes in omnibus, neque certi extensionis termini sunt: ac propterea neq; idem medium est in omnibus. Quando igitur medium inter vltimam extensionem, & vltimā inflexionem, habitum naturalē esse dicimus, medium id non in certo quodam termino & exquisito, sed in latitudine quadam intelligendum censemus. id autē, commune hic appellat Hippocrates. Sed sicut fieri nō pōt, vt in media figura exacte brachium ita constituamus, vt ne acus quidem crassitudo vel addi, vel detrahi queat: sic in figuranda manu à medio eo certo procul recedendum minime est. in eo siquidem artificiosa coniectura à non artificiosa distat, q̄ artificiosa, prope ad exactam æquabilitatē accedit, quæ arte caret, ab ea q̄ plurimum interdum aberrat. Quocirca potest etiam hoc modo consulere Hippocrates, vt quod ad angularem figuram prope accedit, seruemus: vt, angularem eam vocans, quæ recto angulo constat, eò coniecturam dirigentes non procul ab exquisita eius æquabilitate recedere nos velit. Quod autem dixi me docturum esse iuuenes, quod ad presentem rem vtilitatē maximam asseret, illud iam explicabo. Tantam sanè in omnibus, quæ ad medicinam spectant, vim habet consuetudo, vt ea aduentitia natura à maximis medicis fuerit appellata: videaturq; ipse etiam Hippocrates inter maxime necessarios scopos eā cōstituere, eiq; secūda post naturā videlicet indicationis vim attribuere: certam & exquisitam figuræ speciem eam esse existimans, quæ est naturalis, vt in omnibus ægrotantibus seruetur, nisi quatenus pro vniuscuiusq; consuetudine variā dum sit. Ego igitur, cum nonnullos viderem toto die considerare, cuiusmodi illi sunt qui sedētarias artes exercent, alios stare, alios deambulare: non ab re esse iudicauī, si magis extento habitu crura illis figurandum curarem, qui plurimum tempus crura eo modo tenere fuerāt assueti: minus vero extento, qui toto die cruribus inflexis confēdisent. atq; id cum experimento comprobāsem, ita esse deprehēdi, sicut speraueram. In brachijs quoq; eadem ratio seruanda est. sunt enim prope ad angularem habitum figuranda, sed magis tamen, & minus prout consuetudo dictauerit. Quoniam autē omnia rationalia documenta iudicare experimento homines solent, rem quoque hanc certam iam habere præcognitionem testimonio est comprobātū. neq; enim fraudare hoc ipsam volui. ab omnibus siquidem amicis examinata, certa atq; ad talia vtilissima euasit. Hippocratem igitur quoq; diximus exquisitā angularem figuram pro consuetudinum varietate immutandam censere, ita tamen vt mutatio exigua, hoc est prope ad angularem figuram efficiatur.

In immutatione autem ex distentione in habitum uel positionem similia hæc musculos, uenas, nervos, ossa habeat, uel maxime disposita, & bene detenta.

Hæc prius etiam dicta sunt, vt si quis ea penitus omittat, ac de medio tollat, nullam iacturam sit facturum. Cōtingit autem in huiusmodi libris, vt quæ multas res breui loquutione significant, aliter atq; aliter ab auctore ipso scribant, dū videlicet spectat, qua potissimū sibi dicendi forma utēdum sit, & deinde cum librarius alia huiusmodi scripta in fronte, alia in margine exarata repererit, omnia in contextum libri reducat, quo maxime ordine sibi visa fuerint apte collocari possent. Quod autem hac oratiōe significatur huiusmodi est: Multa esse tēpora ægrotantis iam diximus: primum id quo ad medicum accedit, in aliqua figura membrum affectum prorsus continens: deinde alterum, quo se ipsum medicis exhibet, vt cognoscant & quo morbo affectus sit, & quo apparatu ad curationem indigeat: tertium præparationis ipsius tempus est: distentionis quartum: post quod si fractura sit, conformationis: si luxatio, repositionis occasio subsequitur: postea deligatio adhibetur: vltimum omnium tempus illud est, quo si manus labore, appēditur: si crura, aut dorsum, aut caput, deponitur. Habitum igitur hic vocat ab habendo post deligationis tempus membrorum deligatorum collocationem, à qua distinxit positionem eorum videlicet, quæ deponuntur, quæ sunt tria, crura, caput, & vniuersa dorso spina. vt de reliquis omnibus habitum intelligamus, de iugulis, de manibus, costis, summo humero, scapula, maxilla vtraq; & siquid aliud huiusmodi est. Vult enim in immutatione horum omnium membrorum cum affecta sunt, alia bene poni, quæcunque poni possunt, alia quæ poni nequeunt bene excipi ac detineri. illa dicitur bene poni, id est disposita ac bene deposita, hæc dicitur bene detenta atque excepta appellans. Commune autem in vtrisque illud est, quod secundum figurationem naturalem constitui debet. ad eam enim respiciendum nobis censet extremum illud tempus obseruantibus in deligatione faciendā, quo diutius seruari eo modo possit. nam si alia figura deligationem faciemus, in extremo illo tempore immutanda erit, qua immutata situs quoque musculorum, & neruorum, & venarum necessario immutabitur, atq; ita neq; disposita, neq; bene detenta, id est neq; bene deposita, neq; bene excepta erunt, atq; appensa.

A 22 *Distentio in maximis & crassissimis, & æquis sibus, & ubi utraque, præcipue fiat, secundo loco ubi subiecta pars tantum læsa est: ubi vero superior, minimum.*

Distentio, inquit, præcipue illis in partibus fit, vbi maxima & crassissima ossa sunt, & quæ circa ipsa sunt corpora, id est muscoli. hi enim maxime extendi debent, propterea quod retrahi ad capita sua maxime consueverunt. Membra autem quæ huiusmodi extensione indigeant, sunt femur: deinde brachium, & tibia: tum cubitus: postea quæ in summa manu, summoq; pede existunt, exceptis ijs in præsentia, quæ in spina dorli sunt. Verum etiam vbi vtraq; ossa læsionem sunt passa, maiorem distentionem desiderant, vt in cubito & radio: minimum autem, id est moderatissime & leuissime distendi debent ossa, quæ superiora sunt, sicut in cubito radius, at omnia hæc, vt superius dixi, in libro de fracturis absolute fuerunt explicata.

23 *Magis autem q̄ sit mediocre, nocumentum affert, præterquam pueris, accliuia autem oportet habere paululum.*

B Si fiat distentio magis, quàm sit mediocre, siue in fracturis, siue in luxationibus, læsionẽ affert, ac facit vt membrum, si fractum sit, cõformatione, si luxatum, repositione frustetur. ac sanè proprium eius nocumentum est q̄ & dum efficitur, maiore dolore afficit, & posteaquã facta est, febres, conuulsiones, & resolutiones interdum inducit. id quod Erasistratus vidisse se in quodam testatur, cui amplius quàm par erat, distentus humeri articulus fuerat. Pueri tamen ob corporis humiditatem ac mollitudinem facilius, quàm cæteri tolerare nimiam extensionem consueverunt. sicut enim humida & mollia lora sine ruptione vehementius extenduntur, dura vero & sicca rumpuntur: eodem modo & muscoli & nerui, si humidi & molles sint, facile extensionibus obsequuntur, neq; vehementem dolorem sentiunt, neq; abrumpuntur: si vero siccis & duris fuerint, cum sine magna vi extendi nequeant, non solum dum nimium distenduntur, verum etiam dum mediocre, vehemendi dolore afficiuntur. quin etiam dum id fit, diuelli ac dirumpi musculorũ ac nervorum fibræ interdum solent, quorum nihil pueris euenit. sed si neq; in inflammationes, neq; ob ipsas in febres, aut deliria, aut conuulsiones, aut resolutiones incidunt. Atq; ipse quidem Hippocrates de pueris sermonem fecit: nos ad eunuchos & mulieres, atq; eos qui aut natura aut consuetudine humidi & molles carne sunt, transferre idem hoc dictum poterimus. quippe cum huiusmodi omnes temperaturæ distentioni facile cedant: nullumq; inde, etiam si modum aliquantum excesserint, magnum nocumentum consequantur. Nam quibus vel natura, vel consuetudine corpus induruit, si & distentionem ægre tolerant. vnde etiam minus extendendos à medicis esse huiusmodi inquit. nam si immoderatus paulo extendantur, non mediocri læsione affici cõsueverunt. **C** *Accliuia autem oportet habere paululum. hanc quoq; figurationem, sicut quod ante positum est, ob id eligendam censet, primum quia stabilior & tutior, deinde quia innoxia magis est. contraria enim ob dolorem nocumentum affert.*

24 *Directionis exemplum est ð æquiuocum, coniugatum, simile, sanum.*

D Non æquiuocum, sed vniuocum dici melius erat. æquiuoca siquidem ea sunt, quæ non sunt eiusdem generis. Nam homo homini vniuocus est, equus item equo, canis terrestris terrestri cani, marinus marino. Quæcunq; enim nomina vnã speciem in multis singularibus significant, vniuoce de ipsis dicuntur: quæ vero de multis diuersis specie dicuntur, ea æquiuoce nuncupantur. & res, quæ ipsis subijciuntur, ab ipsisq; significantur, æquiuoca sunt. manus igitur cum eandem speciem cum manu habeat non æquiuoca, sed vniuoca esse merito dici debuit. Sed accurata hæc de nominibus consideratio non magni facienda quibusdam videtur. quapropter omiſſis his, ea quæ ad artem pertinent, persequemur. lubet vt in affectis partibus dirigendis exemplo vtaris æquiuoco, coniugato, simili, & sano. æquiuoco & cognomine, dum brachium brachio, cubitum cubito, femur femori, tibiã tibiã confers. coniugato & compare, dum in eodem homine non in diuersis comparationem hanc facis: id quod in libro etiam de articulis monuit, cum inquit, Neq; alieni articuli inspiciendi & c. Adiungit autem coniugato simile, propterea quod fieri potest, vt coniugatum quidem sit quod confertur, non tamen simile. sæpenumero enim cõtingit, vt & brachium alterum ex aliqua affectione aut alimentum non admiserit, aut abscessu laborarit, & alterum crus vel varum, vel valgum euaserit. vnde etiam subdit / sanum / non veritus dicere, quod idem planè potestate est, ne quicquam prave intelligere valeamus. quod enim coniugatum est, sanum etiam prorsus est, si fuerit simile: nisi vtraque eãdem affectionem fuerint passa. sed hoc rarum est. quod si dicamus, simile sano subiungi debere, eadem ratio erit. satis enim fuerat, sanum dixisse, cum in se quoq; simile contineat. Sed fortasse hoc ex eo euenit, quod cū vtraq; disquirendi causa scripsisset Hippocrates, vt in alijs contigit, non alterum tamen in cõtextum, sed vtraq; librarius admiserit.

25 *Refectio soluendi, uinciendi, came augendi, minuendi uim habet, uinciendi, si dura: soluendi, si mollis: minuendi, si multa: in crassandi, si mediocris adhibeatur.*

Vincire, appellat densare: soluere, rarefacere, & mollire: minuere vero, attenuare. Par est igitur,

Gal. in lib. Hipp. de iis quæ in medicatr. fiunt,

tur, vt dura frictio perfricatam carnem sibi similem redcet, dum comprimit eam, ac constringit: mollis item eodem modo sibi similem carnem efficiat, vt pote quæ contraria ijs, quæ dura efficit, agat. multam quoq; cum plurimum digerat, attenuare consentaneum est. nutrit autem, & carnem producit non ea, quæ absolute multæ est opposita, id est pauca, sed mediocris. id quod etiã superius dixit, cum de calidæ aquæ vsu ageret. pauca enim prorsus frictio, non secus ac pauca aquæ perfusio nihil efficit, quod sensu quidem percipi queat. Eousq; igitur fricadum est, cum carnis nutriendæ causa id fit, quoad eadem indicia extiterint, quæ in moderata aquæ perfusione superius dixit, his verbis: Cum adhuc suspenditur, priusq; concidat, desistendū. primū. n. tollitur: deinde attenuatur. Nihil autē hic ex operibus frictionis prætermitti in secundo de salubribus libro demonstratū à me est. Aduertendum autē est id quod plerisq; est ignotū, veteres græcos ἀνάτηριον. i. refractionē, quo verbo hic vititur Hippocrates, nō solere appellare eam frictionem, quæ ab inferiori parte sursum ducitur, sicut compositio videtur significare: sed absolute omnem quomodocunq; factam. quinimmo rarum inuentu τριψέως nomen apud ipsos est. solēt. n. ἀνάτηριον, id est refractionem nominare, quam nos τριψέω, id est frictionem seu fricationem vocamus.

Tum vero deligandum est, ac primum quidem qui est deligatus, maxime ea parte qua noxa est, in extremis minimū dicat se fuisse compressum, atque assultas sibi esse fascias, non autem compressas, multitudine, non uehementia, ac die & nocte ea paulo magis, minus posteriore, laxius tertia. Ac posteriore quidem tumor mollis in extremis partibus inueniatur, tertia pars quæ deligata fuerit, soluta gracilior inter omnes ligationes appareat. sequente post hanc die an iuste deligatum sit, cognoscendum, inde magis ac pluribus constringendum est, tertia item magis, ac pluribus, at septima quæ à prima deligatione fuerint soluta ossa, gracilia, ac depressa reperiantur. In ferulas coniecta, si gracilia & absq; pruriginē, & ulcere sint, usq; ad uiginti dies à noxa relinquenda sunt. si quid suspectum sit, solui in medio, ac ferule tertio post die firmari debent, appensio, depositio, deligatio uti eodem in statu sint, obseruandum.

Fulcimina, id est ἐκείνοια ea græcos appellare, quæ sustentandi & firmandi causa apponuntur, perspicuum ex Homeri eo versu est, quo inquit, Fulcimina puppibus abstrahūt. idem ἠεὶ δὲ δῶ, id est assultas esse significat, hoc est firmatas, atq; applicatas esse. id autem multitudine magis q̄ uehementia linteorum fieri debet. Privatim vero de deligationis constrictione nunc præcipit, sed de hoc, & de alijs omnibus, quæ tum hic, tum sequentibus in orationibus docet, & in libro de fracturis, & in libro de articulis perfectius explicatum est, vt quæ illic dicta sunt, nō amplius huc esse transferenda existimem, turpe enim esse puto, si quæ satis superq; alibi fuerunt explicata, iterare commemorando uelim. Quocirca his præteritis, quippe quæ clare ijs patere possint qui libros de fracturis & de articulis legerint, ad sequentia descendemus.

Figurationum summae sint hæc: consuetudines, naturæ uniuscuiusq; membri, species ex currendo, ex ambulando, ex stando, ex iacendo, ex opere, ex remittendo.

Ex hac oratione perspicuum illud est, librum hunc commentarioli exemplaris in modum scriptum fuisse, ac post auctoris mortem editum, fieri enim solet, vt qui huiusmodi libros describunt, ea quæ vel duobus modis, vel extrinsecus ab auctore ea de causa fuerant exarata, vt diligentius postea consideraret vtro ex illis melius enunciare sententiam suam posset, in contextu operis inserant. Cui enim credibile sit, Hippocratem bis eadem scribere voluisse, cum nulla id necessitas cogeret? & præsertim hoc in libro, ubi summam loquendi breuitatem videtur affectasse? ceterum quia qui ante me fuere, hæc quoque explananda esse censuerunt, ego quoque eos sequar. Summas igitur figurationum, scopos eū appellare, in quos respicientes in vnoquoq; membro accommo datam figuram reperimus, manifestum est. quin etiam consuetudinem vnum esse ex his scopis superius dictum est, illis verbis: Exhibitio, & distentio, & conformatio, & reliqua secundum naturam, natura vero in operibus existit, ex operis actione quid ea velit coniectandum, ad hæc autem ex immorante, ex communi, ex consuetudine, atq; ex immorante quidem ac remisso, rectas processiones debemus considerare, vt in manu: ex communi, extensionē & inflexionem, vt quod prope ad angularem cubiti ad brachium figuram accedit. ex consuetudine reliquos habitus facilius minime ferri, vt crura extensionem. ex ea enim facillime plurimū tempus non immutata perdurarent. Hæc cum superius scripserit, vide quo modo non peius scripsisset de iisdem in proposita hac oratione, nam cum scribat consuetudines & naturas uniuscuiusque membri, postea species, id est differentias ipsorum ex operationibus agnosci vult. Nonnulli etiam species membrorum ascripserunt, vt oratio ita sese habeat: species membrorum, nam de cruribus exemplum subiungit, cum inquit, ex currendo, ex ambulando, ex stando, & postea infert ex iacendo, quod profectō idem est cum eo, quod superius dixerat immorari & cunctari. Cum item subiungit, ex opere, ex remittendo, opus pro particularibus operibus, id est pro currendo, ambulando, & stando: remitti pro immorando sumit. vt nihil amplius in hac oratione, quam de operibus, & quiete dixerit, neq; enim quia in principio naturas membrorum nominauit, p̄p̄ea putandū est eū aliam tertiam figurationū summā dixisse, cum nullū aliud naturæ præter opera indicium protulerit. Ac res qdē ita se habet. Quæadmodum in superiore oratione scriptū est, in

A est, in omnibus occasionibus curationis morborum, quæ manuum operam requirunt, seruanda figura vna est, quæ naturæ membri fuerit accommodata, ea autem inuenitur, inquit, & ex immo- rante, & remisso, hoc est quando quiescit quispiã: & ex cõmuni. i. eo quod inter extremã exten- sionem & contractionẽ mediũ est: & ex consuetudine, in qua videlicet & opera & quies continẽ tur. vt duo hæc figuræ secundũ naturam vniuscuiusq; membri indicia maxime generalia existãt, & mediocritas inter excessus, & consuetudo. At ego in libris de motu musculorũ de his cũ disse- ruerim, & fabricam mēbrorũ, quam ex dissectione inuenimus, ostenderim, figuras quoq; mem- brorũ naturæ accõmodatas, sicut ipse ẽt in libro de fracturis Hippocrates, declarauĩ. Tametsi fie- ri põr, vt alijs & nominibus, & verbis usus de iisdem rebus alia dicere videatur. quemadmodum si quis figuram dolore carentem diceret, non. n. in alio id reperiet, q̃ in quiescẽte. eadem quoque media inter eas quæ ὑπερβολικαί. i. exuperantes, uocantur. quin etiam ex fabrica membrorum per indicationem idem inuenietur.

28 Quoniam usus corroborat, ocium tabefacit.

B Hoc quoq; scripsisse quasi commentarij in modum videtur libri huius auctor, eo consilio, vt fortasse in editione postea dilataret. In alijs autẽ exẽplaribus scriptum reperitur in hunc modum, Cur vsus corroboret, ocium tabefaciat, quasi id sibi in quæstionẽ auctor proposuerit, quod nõ mō in chirurgia, verũ ẽt in ijs, quæ ad victũ spectãt, vtilissimum est. Effœminat. n. corpus omne ocio vacantiũ, infirmũq; redditur: sicut eorũ qui eo vtuntur & operant, corroboratur, ac validum effi- citur. Duplex autẽ orationis huius probatio est, experientia, omnium qui attendũt ijs, quæ euidẽ ter apparent: & naturalis fabricæ indicatio, sicut in salubribus cõmentarijs dictum est. In his igit, quæ ad manuum operam curationemq; attinent, non oportet q̃ plurimo tempore affectas par- tes immotas seruare, sicut nonnulli tutelæ causa facere consueuerũt: sed mouere eas mediocriter debemus, si absq; inflammatione fuerint. atq; id primum incipere cum aqua calida supra affectũ locum infunditur, deinde etiam in balneis, tum absq; balneis idem facere.

Multitudine q̃ compressione.

29 Hoc etiam in annotationibus scriptum ab auctore huc à librario translatum est. nam superius intègre & aperte, non vt hic diminute & obscure dictum hoc idem fuit. oportet enim vt / in teo- rum / subintelligamus, quo integra oratio talis euadat, Cõstrictio multitudine linteorum magis, quàm compressione faciendã est.

30 Quæcunque exuccationes, uel contusiones, uel uulsiones, uel intumescentiæ inflammatione carentes ex uulnere ex- hauriuntur, in superiore corporis parte plurimum, in inferiore parum deligandum est, non decliui manu, neque crure habito, initia iniiciendo supra uulnus, & firmando maxime, in extremis minimum, mediocriter in medio, ultimam partem ad superiora corporis reducendo deligatione, & compressione, uerum etiam hæc multitudine magis, q̃ uehe- mentia esse debet, maxime uero bis linteã tenuia, leuia, mollia, munda, lata, sana requiruntur. ac sine ferulis, persusio- ne uero aquæ ampliore utendum.

Contusiones φλάσματα per φ literam appellare Hippocrati mos est ionica lingua, quæ à nõ bis per θ, θλάσματα dici consueuerunt. fiunt autem, cum graue aliquid supra corpus incidit, ac collidit, ita vt carne pars dirumpatur. Cum uero caro contusa in locum sub cute cruorem con- trahit atque exuccat, exuccatio, seu sugillatio uocatur. fitq; id sine vlla cutis diuisione, uenas ta- men exiguas simul cum carne rumpi ac discindi in sugillationibus huiusmodi perspicuum est. At uulsiones in fibris musculorum contingunt, dum nimis distentæ interdum rumpuntur. quæ à recentioribus medicis τήματα hoc est uellicationes seu discriptiones nuncupantur. Vbi hæc dixit Hippocrates, subiungit intumescentiæ, quæ ὀιδήματα appellat. omnes enim tumores præ- ter naturam vno hoc nomine vocare consueuit, cum ceteri posteriores in inflammationes & du- ritias, & intumescentiãs eos distinguant, nam inflammationes Hippocrates incensiones ipsas nuncupat, vnde etiam nomen calidis tumoribus impositum est. præter hos aliud quoque est quod ἐξοσίπελος dicunt, id est uiciniraham seu uicinirubriam, quod incensum quidem atque in- flammatum semper est, cum tumore uero non semper. Hæc autem omnia, quæ ab Hippocrate comprehensa hic sunt, aliam quidem & ex victus ratione, & ex medicamentis curationem ha- bent. sed quæ manuum opera exhibetur, ea deligandi modo efficitur, præsertim cum ex deliga- tione præcedente noxæ hæc exortum habuerint: de quibus uidelicet sermo ipsi nũc est. Nã quod inquit ἐξαίρεται, id est exhauriuntur, significat exprimuntur, ac per expressionem extollunt atq; exurgunt. immo nonnulli scribunt ἐξαιρέται, quod est exolluntur, vt nulla expositione explicari amplius debeat. Deligationem uero horum in libro de fracturis ab ipsa parte, quæ tumore affe- cta est: nunc à uulnere faciendam censet, uulnus autem appellari hic membri noxam satis cõstat, atq; eatenus à deligatione fracturarum nunc variat, quod plurimam fasciarum conuolutionẽ in superiorem partem: paucam in inferiorem hic duci uult. Quod autem inquit non decliui manu, neq; crure habito / commune cum fracturarum deligatione est. sed quia maximam in his quoque de quibus nunc agit, vim habet, nunc etiam repetitum est. ne si negligentius nos geramus, sicut quandoq;

uid. et 6. apud. soc. p. 1. et soc. p. 1. et 2. et 3. et 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10. et 11. et 12. et 13. et 14. et 15. et 16. et 17. et 18. et 19. et 20. et 21. et 22. et 23. et 24. et 25. et 26. et 27. et 28. et 29. et 30. et 31. et 32. et 33. et 34. et 35. et 36. et 37. et 38. et 39. et 40. et 41. et 42. et 43. et 44. et 45. et 46. et 47. et 48. et 49. et 50. et 51. et 52. et 53. et 54. et 55. et 56. et 57. et 58. et 59. et 60. et 61. et 62. et 63. et 64. et 65. et 66. et 67. et 68. et 69. et 70. et 71. et 72. et 73. et 74. et 75. et 76. et 77. et 78. et 79. et 80. et 81. et 82. et 83. et 84. et 85. et 86. et 87. et 88. et 89. et 90. et 91. et 92. et 93. et 94. et 95. et 96. et 97. et 98. et 99. et 100. et 101. et 102. et 103. et 104. et 105. et 106. et 107. et 108. et 109. et 110. et 111. et 112. et 113. et 114. et 115. et 116. et 117. et 118. et 119. et 120. et 121. et 122. et 123. et 124. et 125. et 126. et 127. et 128. et 129. et 130. et 131. et 132. et 133. et 134. et 135. et 136. et 137. et 138. et 139. et 140. et 141. et 142. et 143. et 144. et 145. et 146. et 147. et 148. et 149. et 150. et 151. et 152. et 153. et 154. et 155. et 156. et 157. et 158. et 159. et 160. et 161. et 162. et 163. et 164. et 165. et 166. et 167. et 168. et 169. et 170. et 171. et 172. et 173. et 174. et 175. et 176. et 177. et 178. et 179. et 180. et 181. et 182. et 183. et 184. et 185. et 186. et 187. et 188. et 189. et 190. et 191. et 192. et 193. et 194. et 195. et 196. et 197. et 198. et 199. et 200. et 201. et 202. et 203. et 204. et 205. et 206. et 207. et 208. et 209. et 210. et 211. et 212. et 213. et 214. et 215. et 216. et 217. et 218. et 219. et 220. et 221. et 222. et 223. et 224. et 225. et 226. et 227. et 228. et 229. et 230. et 231. et 232. et 233. et 234. et 235. et 236. et 237. et 238. et 239. et 240. et 241. et 242. et 243. et 244. et 245. et 246. et 247. et 248. et 249. et 250. et 251. et 252. et 253. et 254. et 255. et 256. et 257. et 258. et 259. et 260. et 261. et 262. et 263. et 264. et 265. et 266. et 267. et 268. et 269. et 270. et 271. et 272. et 273. et 274. et 275. et 276. et 277. et 278. et 279. et 280. et 281. et 282. et 283. et 284. et 285. et 286. et 287. et 288. et 289. et 290. et 291. et 292. et 293. et 294. et 295. et 296. et 297. et 298. et 299. et 300. et 301. et 302. et 303. et 304. et 305. et 306. et 307. et 308. et 309. et 310. et 311. et 312. et 313. et 314. et 315. et 316. et 317. et 318. et 319. et 320. et 321. et 322. et 323. et 324. et 325. et 326. et 327. et 328. et 329. et 330. et 331. et 332. et 333. et 334. et 335. et 336. et 337. et 338. et 339. et 340. et 341. et 342. et 343. et 344. et 345. et 346. et 347. et 348. et 349. et 350. et 351. et 352. et 353. et 354. et 355. et 356. et 357. et 358. et 359. et 360. et 361. et 362. et 363. et 364. et 365. et 366. et 367. et 368. et 369. et 370. et 371. et 372. et 373. et 374. et 375. et 376. et 377. et 378. et 379. et 380. et 381. et 382. et 383. et 384. et 385. et 386. et 387. et 388. et 389. et 390. et 391. et 392. et 393. et 394. et 395. et 396. et 397. et 398. et 399. et 400. et 401. et 402. et 403. et 404. et 405. et 406. et 407. et 408. et 409. et 410. et 411. et 412. et 413. et 414. et 415. et 416. et 417. et 418. et 419. et 420. et 421. et 422. et 423. et 424. et 425. et 426. et 427. et 428. et 429. et 430. et 431. et 432. et 433. et 434. et 435. et 436. et 437. et 438. et 439. et 440. et 441. et 442. et 443. et 444. et 445. et 446. et 447. et 448. et 449. et 450. et 451. et 452. et 453. et 454. et 455. et 456. et 457. et 458. et 459. et 460. et 461. et 462. et 463. et 464. et 465. et 466. et 467. et 468. et 469. et 470. et 471. et 472. et 473. et 474. et 475. et 476. et 477. et 478. et 479. et 480. et 481. et 482. et 483. et 484. et 485. et 486. et 487. et 488. et 489. et 490. et 491. et 492. et 493. et 494. et 495. et 496. et 497. et 498. et 499. et 500. et 501. et 502. et 503. et 504. et 505. et 506. et 507. et 508. et 509. et 510. et 511. et 512. et 513. et 514. et 515. et 516. et 517. et 518. et 519. et 520. et 521. et 522. et 523. et 524. et 525. et 526. et 527. et 528. et 529. et 530. et 531. et 532. et 533. et 534. et 535. et 536. et 537. et 538. et 539. et 540. et 541. et 542. et 543. et 544. et 545. et 546. et 547. et 548. et 549. et 550. et 551. et 552. et 553. et 554. et 555. et 556. et 557. et 558. et 559. et 560. et 561. et 562. et 563. et 564. et 565. et 566. et 567. et 568. et 569. et 570. et 571. et 572. et 573. et 574. et 575. et 576. et 577. et 578. et 579. et 580. et 581. et 582. et 583. et 584. et 585. et 586. et 587. et 588. et 589. et 590. et 591. et 592. et 593. et 594. et 595. et 596. et 597. et 598. et 599. et 600. et 601. et 602. et 603. et 604. et 605. et 606. et 607. et 608. et 609. et 610. et 611. et 612. et 613. et 614. et 615. et 616. et 617. et 618. et 619. et 620. et 621. et 622. et 623. et 624. et 625. et 626. et 627. et 628. et 629. et 630. et 631. et 632. et 633. et 634. et 635. et 636. et 637. et 638. et 639. et 640. et 641. et 642. et 643. et 644. et 645. et 646. et 647. et 648. et 649. et 650. et 651. et 652. et 653. et 654. et 655. et 656. et 657. et 658. et 659. et 660. et 661. et 662. et 663. et 664. et 665. et 666. et 667. et 668. et 669. et 670. et 671. et 672. et 673. et 674. et 675. et 676. et 677. et 678. et 679. et 680. et 681. et 682. et 683. et 684. et 685. et 686. et 687. et 688. et 689. et 690. et 691. et 692. et 693. et 694. et 695. et 696. et 697. et 698. et 699. et 700. et 701. et 702. et 703. et 704. et 705. et 706. et 707. et 708. et 709. et 710. et 711. et 712. et 713. et 714. et 715. et 716. et 717. et 718. et 719. et 720. et 721. et 722. et 723. et 724. et 725. et 726. et 727. et 728. et 729. et 730. et 731. et 732. et 733. et 734. et 735. et 736. et 737. et 738. et 739. et 740. et 741. et 742. et 743. et 744. et 745. et 746. et 747. et 748. et 749. et 750. et 751. et 752. et 753. et 754. et 755. et 756. et 757. et 758. et 759. et 760. et 761. et 762. et 763. et 764. et 765. et 766. et 767. et 768. et 769. et 770. et 771. et 772. et 773. et 774. et 775. et 776. et 777. et 778. et 779. et 780. et 781. et 782. et 783. et 784. et 785. et 786. et 787. et 788. et 789. et 790. et 791. et 792. et 793. et 794. et 795. et 796. et 797. et 798. et 799. et 800. et 801. et 802. et 803. et 804. et 805. et 806. et 807. et 808. et 809. et 810. et 811. et 812. et 813. et 814. et 815. et 816. et 817. et 818. et 819. et 820. et 821. et 822. et 823. et 824. et 825. et 826. et 827. et 828. et 829. et 830. et 831. et 832. et 833. et 834. et 835. et 836. et 837. et 838. et 839. et 840. et 841. et 842. et 843. et 844. et 845. et 846. et 847. et 848. et 849. et 850. et 851. et 852. et 853. et 854. et 855. et 856. et 857. et 858. et 859. et 860. et 861. et 862. et 863. et 864. et 865. et 866. et 867. et 868. et 869. et 870. et 871. et 872. et 873. et 874. et 875. et 876. et 877. et 878. et 879. et 880. et 881. et 882. et 883. et 884. et 885. et 886. et 887. et 888. et 889. et 890. et 891. et 892. et 893. et 894. et 895. et 896. et 897. et 898. et 899. et 900. et 901. et 902. et 903. et 904. et 905. et 906. et 907. et 908. et 909. et 910. et 911. et 912. et 913. et 914. et 915. et 916. et 917. et 918. et 919. et 920. et 921. et 922. et 923. et 924. et 925. et 926. et 927. et 928. et 929. et 930. et 931. et 932. et 933. et 934. et 935. et 936. et 937. et 938. et 939. et 940. et 941. et 942. et 943. et 944. et 945. et 946. et 947. et 948. et 949. et 950. et 951. et 952. et 953. et 954. et 955. et 956. et 957. et 958. et 959. et 960. et 961. et 962. et 963. et 964. et 965. et 966. et 967. et 968. et 969. et 970. et 971. et 972. et 973. et 974. et 975. et 976. et 977. et 978. et 979. et 980. et 981. et 982. et 983. et 984. et 985. et 986. et 987. et 988. et 989. et 990. et 991. et 992. et 993. et 994. et 995. et 996. et 997. et 998. et 999. et 1000.

Gal. in lib. Hipp. de iis quæ in medicatr. fiunt,

quandoq; consueuimus, in magnum aliquod damnum incidamus. Quæcūq; enim si recte vel nō recte fiant, non paruam vel utilitatem vel læsionem afferunt, ea commemorare frequentius non veretur: ex quibus vero paruam vel nocumentum vel emolumentum euenturum nouit, de ijs semel dicere satis sibi esse putat. In fracturis igitur cum statim deligatio adhibita est, prius q̄ inflā-
 matio circa partem affectam orta fuerit, vel aliquid aliud ex malis, quæ nunc dicta sunt, ne quicq̄ ad partem affectam affluat, similis quidem cura, sicut in his, esse consueuit. vt vero discutatur, qd̄ in parte affecta continetur, non ita danda opera est. vnde etiam hic perfusionem aquæ adiunxit, non quòd illic non omnino, sed q̄ hic magis ea vtendum sit, in huiusmodi enim affectionibus calida aqua fouere magis est opus, vt quod in tumefactis partibus inest, discutatur. quemadmodū etiam ipse vbi de calce agit, in quo ex eo q̄ ex alto quispiam deliuerit, sugillatio quædam fuerit exorta, cum alijs, quæ scripsit ad curationem huius accommodatis, hoc quoq; apposuit, aqua calida plurima vtendum esse, & non compressiōe deligatę parti presidium comparari. Dicitū quoq; hoc idem est de fracturis, est tamen in his, & ne comprimantur, & vt discutiantur, necessitas maior. vnde ob eandem causam absq; etiam ferulis deligationem fieri iubet: vt duo sint, quæ à deligatione fracturarum ipsam hanc separent, quatenus videlicet & minus comprimi debet: & lin-
 tea maxime leuia, & tenuia, & mollia, & munda postulat. his enim indigent ea, quæ sicut minore compressionem, ita maiorem digestionem desiderant. Addidit autem sine inflammatione vnum quodq; horum esse oportere, si præscripta hac deligatione curandum sit, propterea q̄ quæ inflā-
 matione infestantur, ne modicam quidem ex deligatione compressionē tolerare possunt: solētq; tum cataplasmatum, tum frequenti aquæ calidæ perusione, tum medicamentis humidis curari, q̄ videlicet inflammationibus finiendis sunt accommodata.

*Excidentie autem, aut tortiones, aut dissidentie, aut auulsiones, aut abruptiones, aut distortiones, ut manca, & in alteram partem uergentia, unde quidem excessere, concedendo, quòd, intendendo deliganda sunt: ut deligata in contra-
 riam partem declinent, uel prius q̄ fuerint deligata, paulo magis, q̄ ut ex æquo sese habeant & fascijs, & plagulis, & appensionibus, & figurationibus, extensione, fistione, directione, necnon ampliore perusione.*

De omnibus his affectionibus in libro de fracturis, & articulis absolutissime edocuit. nūc vero sicut de alijs multis, ita de his quoq; quasi compendium quoddam scribit: quod quidem per se ob breuitatem obscurum cū sit, ijs qui illos libros legerint, satis claret. & nos etiam, propterea quæ iam explanauimus, pauca nunc memoriæ reuocandæ causa referemus. Nā si quis ab hoc de ijs, quæ in medicatrina fiunt, libro auspicetur, ei magister ea omnia euidentia causa debet recensere, quæ de fracturis, & articulis scripsit Hippocrates. huc vero transferenda, ac describenda in commentarium minime mihi esse arbitror. Vocat igitur Hippocrates in hac oratione excidentias, articulorum luxationes: tortiones vero, cum articulus quidem est illæsus, sed nervosæ circa ipsum partes tortæ sunt, id quod maxime in ijs contingit quorum in vacuū gressus delabitur. Dissidentias vero appellat cum ossa, quæ natura cohærent ac sese mutuo contingunt absq; articulo, ob aliquam læsionem dissident à se, ac distant, cuiusmodi in libro de fracturis atq; articulis nominatim commemorat cubitum & radium in brachio, ad gibbum, & ad manum, in crure tibiam & suram, qua & genu & calci committuntur. Auulsiones autem ossium fiunt, sicut ipse de summo humero differuit, cum, quæ ipsum colligant, diuisa plurimū à se mutuo secesserint. At abruptiones, quas ἀποκλάσματα dicit, ἀπάγματα, id est abductions à recentioribus nuncupantur, de quibus in fine libri de fracturis meminit, & nervorum, venarumq; fibris circa gibbum cubiti contingere eas inquit, abductionemq; ibi appellat. Vnde posteriores sumpta appellatione abductions fracturas vocare consueuerunt, quæcunq; prope articulum per totam ossium crassitudinem fiūt: ita vt à sese plurimum distent. hæc à recentioribus caulatim factæ fracturæ nuncupantur. Distortiones vero à tortionibus in eo differunt, q̄ hæc articulū quodam modo attingunt, paululumq; ipsum distorquent, & commouent. fiunt item circa vnum os, ac præcipue circa tibiam in pueris, quam et vnā cum appositione eorum, quæ dirigunt vtrinq; ex tibia, alio ue aliquo ita valido, ac molli ligno asserculis tenuibus factis deligamus. Recte autem fecit, cum loquendo de distortionibus, in alteram partem uergentia adiunxit. siue enim, vt nonnulli scribunt, vt manca: siue, vt alij, vt valga, vtriusq; lectionibus in vtranq; partem uergentia conueniūt. quippe cum tam interius, q̄ exterius tota dearticulatio, & præcipue in cruribus circa genu, & circa talos sæpenumero inclinēt. quæq; in exteriorem partem uergunt, valga, quæ in interiorem, vara & manca appellantur. His omnibus affectionibus accommodata est deligatio duobus his modis adhibita: vt & quòd recessit pars, inde vrgeant, ac propellant fasciæ: & vnde recessit, laxa eo loco sint: vt quod per deligationē impellitur, ibi suscipi valeat. quocirca concedere ea in parte, id est remittere, & non intendere deligationem oportet. Vbi vero inquit, quòd, intendendo, subintelligendum est, excessere: vt integra oratio eiusmodi euadat: Vnde excessere, cōcedendo, id est remittendo, & laxando fasciam: quòd vero excessere, intendendo, vt in contrariam partem ei in quam excesserant, abeant, & declinēt. declinationis autem huius in contraria terminum, non qui secundum naturā est, statuit, ita enim morbus adhuc deligationem superaret, cum membrū diutina distorsioni fuerit assuetū: sed paulo

A lo vltcrius, q̄ naturale sit, propellendum cenſet. Hoc ſiquidem ſignificat, cum dicit paulo magis, q̄ vt ex æquo ſeſe habeant. ex æquo enim ſeſe habent, quæ ſecundum naturam ſunt. atq; hanc in contrarium declinationem cunctis eſſe faciendam vult, quæ ad deligationem aſſumuntur, quæ videlicet ipſe nominatim percenſet, falcijs, plagulis, appenſionibus: extenſione inſuper, frictione, & directione, quippe cum omnibus his fieri poſſit, vt deligatio amplius, q̄ naturale ſit, in contrariam partem declinet, quin etiam peruſione ampliore vtendum inquit. adiunxitq; hic/ampliore/quod ſuperius etiam proxima oratione intelligendum prætermiſerat. Copioſius enim vtrobique aqua calida perfundendum eſt, illic dirigendi cauſa, hic molliendi.

32 At vero diminuta, multum ſane partis occupando ſpatij deligandum eſt: ut ex accuſione quæ contabefacta ſunt ampliore, q̄ ipſa fuerint imminuta, diuerſa deligatione permutata in auſtione tendat, reformationeq; carnis efficiat.

Orationem hanc nonnulli, qui hunc librum expoſuerunt, ſicut alia multa paucis quibuſdam extrinſecus dictis percurrerunt. alij vero qui eam clare explicare conati ſunt, à veritate adeo aberrarunt: vt admiratione dignum ſit, quomodo diminuta membra, videlicet attenuata, atq; alimento carentia, ad naturalem temperaturam reducerint. Atq; ego quidem in artis operibus nullum dānum afferre diſcentibus exiſtimarim: ſiquis vel in ſignificato verbi alicuius, vel in aliqua ad clariorē evidentiam quaſtione propoſita non recte rem tractarit. at cum aliena ab vtili inſtructione traduntur, illa vero neceſſario lædunt eos qui in arte exercent. Quocirca prius docebo quo modo ipſe membra emaciata, nutritioneq; carentia ſemper curare ſolitus fuerim, quo iam diſcentes percipere inde vtilitatem aliquam poſſint: deinde verba hæc Hippocratis veritati enitar accomodare. Nā in ijs, quæ obſcure ita ſcripta ſunt, dandam mihi eſſe operam cenſeo, vt veritate rerum ſeruata vetuſtam lectionem ei, ſi fieri poteſt, conſentire oſtendam: ſin autem id præſtari nequeat, veritatem ſaltem cognoscendam adoleſcentibus exhibeam. Pleraq; igitur, quæ in partibus quibuſdam contingunt, attenuationes, vel ex diutina membrorum quiete, vel ex modo deligationis fracturarum euenerunt. nam & quies vires quieſcentium membrorum imbecillas reddit, atq; infirmas: & deligatio dum partium deligatarum ſanguinem partim ſurſum, partim deorſum elidit, nutrimentum quoq; ipſis auferit. Quare malo huic curationem contrariā exortui eius adhibere debemus, vires affecti membri corroborando, & idoneam ei ſanguinis copiam ſupeditando, vires autem frictionibus moderatis, peruſionibus, & motionibus corroborantur, vt ergo plus influat ſanguinis deligatione idonea, quam hic ponit Hippocrates, vtendum eſt, tum aquæ calidæ moderata peruſione, & motione, & frictione opus eſt, q̄ vires et ſtabiliunt, & confirmant.

C eſſe vero omnia hæc moderata & qualitate, & quantitate debent. Nō enim ſatis eſt, ſi vel frictio, vel motio, vel calidæ aquæ peruſio, neq; multa, neque pauca admodum ſit: ſed oportet mediā quoq; eſſe frictionem inter duram & mollem, motionem inter lentam & concitatam. aqua vero temperata etiam ita eſſe debet, vt media ſit inter nondum calfacientem, quæ tepida vocatur: & eā quæ calore mordax iam eſt, & dolorem affert, quam ſeruīdam dicunt: At quantitatis rationē ſuperius docuit, cum dixit cum adhuc ſuſpenditur, prius q̄ concidat deſiſtendum / quo tempore videlicet maxime rubicundum membrum conſpicitur. nam cum membra, quæ tenuata ſunt, alimētoq; fuerunt priuata, manifeſte ſint alijs, quæ naturaliter ſunt affecta, exanguiora, rubefcantq; diſficulter cum perfricamus, calidāq; aqua perfundimus, eum ſcopum ſpectamus, vt ruborem contrahant: quo eodem tempore turgidiora etiam apparēt. q̄ ſi fricare vltcrius, aut perfundere pergamus, & rubor euaneſcit, & tumor omnis concidit, et ſubſidit, quin et inde facilitate ſint, an diſſilia vt ſanentur, prænoſcemus: ſi vel facile, vel diſſiculter rubra efficiuntur, & turgescunt. Iis autem quæ diſſiculter ita immutant, ſoleo ego aliquo ex calefacientibus medicamentis liquidis frictionem adhibere, & præcipue ijs, quæ parum Thapſiæ non veteris habuerint: atq; huiusmodi attenuations picatis medicamentis illinere conſueui. quæcunq; illa ſint ſiue picata, ſiue dropacita, vt

D non picem, ſed dropacē dicendū cenſeas. dicas enim licet quomodocunq; volueris. non enim docere attice loqui adoleſcentes, ſed commemorare eis vtiliſſima artis medicæ opera his in commētarijs propoſui, vſumq; picatorum medicamentorum in præſenti hac re. Nam ſi prima vñctio ſatis plenum, & rubrum membrum reddiderit, deſiſtendum iam eſt: ſin minus, iterum illinendum, atq; iterum: in quibuſdam ſingulis diebus, in quibuſdam tertio, aut quarto quoq; die: prout magis vel minus deſiderare id affectum locum videris. Non addidi autem interdum pro ratione defatigationum calidum fieri membrum, quod vel fricatur, vel picatur, propterea q̄ ſimul cum rubore id intelligitur. eodem ſiquidem tempore ruborem contrahit & calorem. Huiusmodi mihi ſemp̄ curationem adhibenti attenuatis præter naturam, raro deligatione opus fuit. ſi autem aliquando incidit, vt ea indiguerim, hoc modo quo iubet Hippocrates deligauī, illis verbis animum aduertens, cum inquit diuerſa deligatione, diuerſa videlicet ab ea, quæ fracturis adhibetur: quæ vehementiore compressionem affectis membris affert. diuerſa enim hæc deligatio in prima etiam ſtatim linteorum iniectione diſſert ab ea, quæ fracturis conuenit: cum non ſupra ipſam partem, quæ affecta eſt, initium eius ponatur: vt in vlceribus & fracturis, ſugillatisq; & cōtuſis, alijsq; ſit, quæ paulo ſuperius diximus, deinde in eo et diſſert, q̄ comprimere circa affectam partem mini-

Gal. in lib. Hipp. de iis quæ in medicatr. fiunt,

me debemus: sed remissiore deligatione ibi uti. maxime vero vnde incepimus, comprimendum nobis est circa sanam partem: ac deinceps progrediendum vsq; ad locum qui affectus est: quò cū peruenimus, maxime laxa linteorum conuolutione vtendum est. Atq; hyeme quidem ipsi sūt laxæ parti fasciam circundo: ita tamen, vt laxa cum sit, & ne minima quidem compressione astricta, non calefaciat. at æstate sanam partem deligo, quò sanguis qui in ea cōtinetur, ad eum locum elidatur, qui restauratiōe indiget. ipsam vero affectā partem calefacere insuper, & digerere non conuenit. Si autem multa totum crus, aut brachium extenuatione contabuerit, alterum crus, aut brachium deligo ab inferioribus partibus initio infecto: & in crure vsque ad inguen, in brachio vsq; ad alam & humerum fasciationem deduco. Nam cum in superioribus partibus iuxta iugula à magna vena discindantur venæ, quæ brachium nutriunt: in inferioribus autem iuxta os sacrum, quæ cruribus alimentum deferunt, si fluxus sanguinis alterius venæ, quæ ad coniugatum & cōpar membrum tendit, interclusus fuerit, sit vt ad alterum membrum sanguis feratur. ac propterea deligatio, quæ in sano membro sit, eousq; astricta esse debet, vt comprimat quidem, non tamē ita vt dolore creet. pars vero affecta, vel nuda relinquenda est, vel si frigidus aer sit, paululum vsq; ad femur lanis contegenda. nam si frigus nō molestat, vtilius est vt nuda sit, assidueq; aut linteis perfricetur, aut si difficulter calorem contrahere potest, medicamentis: si facile vero calecit, oleum tantummodo sufficit, cui parum ceræ adiectum sit. ita enim & magis permanet, & minus digerit, eadem ratione in brachijs omnia facienda sunt. nam & deligādum sanum brachium est, vt in cruribus faciebamus. & quod emaciatum est, frictione, & motione calefaciendum. Cumq; ille qui ægrotat, non prorsus est stolidus, querendum ab eo est, caliditatem ne transferri in membrum affectum sentiat, an id quiescere. nam si quiescere adhuc sentiat, tempus iam est, vt secundo loco calefacientia, & corroborantia medicamenta adhibeamus. Quorū quatuor genera sunt, frictio linteis adhibita: aquæ calidæ perfusio: frictio item vel medicamentis vel oleo facta: inunctio è simplici dropace: aut si nimis frige facta esse pars affecta videatur, varius dropax sumendus est, qui & bituminis, & sulfuris ignem non experti parum, & pyrethri habeat. Atq; ita quidem curanda esse extenuata corpora ex multorum sanatione cognoui. An autem Hippocratis quoque hanc orationem recte explanem, affirmare non ausim: cum obscura admodum sit, & probabilitate quadam, non scientia aliqua certa declarari queat. expono tamen eam, nō vt pleriq; ea lectio- ne vt ex accursione contabefacta amplius, quàm ipsa fuerit imminuta: sic enim absurdus sensus est: sed aliter, vt nōnulli scribunt, cum relatio nomine hoc modo vt ex accursione, quæ contabe- facta sunt, ampliore, quàm ipsa fuerunt imminuta. Contabefacta enim vocat loca extenuata ex motionis, & nutritionis defectu, quæ inquit ex accursione id est affluxu sanguinis curari oportet: qui amplior videlicet eò deueniat, quàm si in naturali habitu essent constituta. ita enim efficietur, vt in auctiōnem tendant, quæ diminuta sunt: si diuersa à priori deligatione vsi fuerimus. Quæ nā autem sit hæc diuersitas, paulo superius demonstratum fuit: cui sanè diuersam quoq; esse vim, necesse est. prior enim deligatio sanguinem à membro affecto arceat: hæc copiosorem sup- peditat, quàm si naturali in statu esset. nam quod secundum naturam sese habet, ei satis ille est, qui in ipso continetur: ac propterea non amplior influere eò oportet, quàm qui in nutritionem eius, perspirationemq; absumatur. cum vero vacuum, atq; exægue est membrum, multo amplior esse ei debet, qui influit, vt videlicet non tantum nutriatur, sicut cum sanum est: verum etiam instauretur. Amplior autem hic influxus ex assidua calefactione membri procuretur, necesse est, omnia enim quæ in curatione hac adhibentur, calefaciunt. frictio, motio, medicaminum impositio, picatio, & aquæ calidæ perfusio: qua Hippocrates etiam esse vsus videtur, ob balneorum fortasse inopiam, quæ eo tempore erat. mihi enim aqua in balneorum solijs iniecta, & ad calefacienda moderate membra, quæ curantur, & ad defatigationem in eis excitandam satis fuit. Mouere insuper ea opus est operationibus consuetis: atq; id non semel ac repente, sed sæpe ac paulatim vno quoq; die faciendum est. Frictio item eousq; adhibenda, quoad calefactum membrum sit: deinde intermittenda. Atq; ego quidem in hunc modum orationi huic Hippocratis veram curationem accommodo, cuius vim re ipsa demonstraui, cum quæ plurimorum ex deligatione, & diurna quiete extenuatorum membra instaurarim. Sed iam conuenit, vt super hoc quoq; eorum qui librum hunc explanarunt, sententiam explicemus: quorū pleriq; vt dixi, extrinsecus tñmō nonnulla cū dixerint, rem ipsam inexplicatam reliquerunt. pauci eandem lectiōnē sequuti declarare totam sniam ex ipsa deligatiōe hunc in modum conati sunt. lubere inquit Hippocratem diminuta ex deligatione esse curanda: vt contabefacta, id est extenuata amplius ipsa, quàm prius fuerant, in contrarium immutentur. multos enim morbos ita curari consueuisse aiunt, exēplaq; afferunt. nauseantes enim nonnullos vomitum ciente medicamento sanatos fuisse: alios acris quædam frequenter deijcientes, expurgante potione: tussientes alios tussim vehementiorē mouente medicamine conualuisse affirmant. Adde quòd nonnulli etiam sunt, qui id quod in definitionibus, quos aphorismos appellant, dictum est, in medium afferunt, quæ in hunc modum sese habent: Interdum autem in rigore absq; vlcere, si iuuenis carne præditus sit, æstate media frigidæ multæ perfusio reuocationem caloris facit. Si igitur, inquit, non solum ex contrarijs, verum et

A ex similibus remedijs curationes fiunt: nunc quoq; Hippocrates diminuta curare nos sic iubet, vt à deligatione incipiamus, quæ attenuare magis ea possit. cum ex accursione, vt aiunt, contingat vt amplius contabefacta membra, q̄ prius fuerant, rursus nutritionem, carnisq; pristinam re-
 stauracionem recipiant. Qui autem ita interpretantur, cum diuersa deligatio explanationem nul-
 lam apud eos admittat, pro ἀλλοιῶν πρὸς ἰσθεῖν, ἀλλοιῶν πρὸς ἔξει, id est pro diuersa deligatione, diuerso
 habitu legendum censent: vt tres differentes inter se lectiones loci huius euadant. vna diuersa
 deligatione/altera diuerso habitu/nam ita quoq; in quibusdam exemplaribus scriptum inuenit.
 Qui autem legunt diuerso habitu, eum nō ad deligationem, sed ad partem affectam referūt: quā
 aiunt cum diuerso habitu prius vteretur, ex eoq; in extenuationē tetendisset: hunc postmodum
 fuisse consequutam ex deligatione, quæ amplius contabefaciebat, quasi nō amplius ex ea in gra-
 cilitatem membra, quæ alimento caruerunt, deueniant: sed iam immutari incipiant: ea vero quæ
 fracturis conuenit deligatio communis cum sit, vt paulo superius demonstratum est, etiam alijs
 affectionibus, inter quas sunt fugillata, contusiones, & vulliones, attenuare membra consueue-
 rit. hoc igitur habitu inquirunt, ex eadem deligatione alimento carentibus membris instauratio-
 nem comparari. Atq; hinc effectum est, vt tertiam lectionem nōnulli reppererint, atq; ita scribāt,
B vt ex accursione cōtabefacta amplius quàm sponte fuerant imminuta se hoc modo rei absurditatem
 euasuros rati, si sponte dicerent membra fuisse attenuata, & quod hic docet Hippocrates,
 non omnibus diminutis esse commune: sed de ijs tantum intelligi, quæ sponte in eam affectionē
 inciderunt, communem & vniuersalem huiusce doctrinæ dissertationem in angustum admodū
 reducentes, cum paucissima sint, atq; admodū rara, quæ alia ex causa nutrimentum non sentiant.
 reliqua siquidem omnia ex diutina deligatione, & quiete talem habitum cōtraxere. Ac de his ma-
 gis, q̄ de alijs quibusdam mentionem fecisse Hippocratem consentaneum est, cum antedicta cō-
 sequantur. cum enim superius de fracturis & quibusdam alijs affectionibus dixerit, quæ similem
 deligationem requirunt: cognorūtq; ex illis attenuacionem, gracilitatemq; membrorum conse-
 qui solere, quo modo curanda ea esset, sibi docendum existimauit. Quod autem maxime ijs cri-
 mini dare quispiam posset, qui de deligatione attenuante loqui hic Hippocratem existimant, il-
 lud est: q̄ cum attenuata instaurare propositum sit, id fieri nequit, nisi & vires ipsorum corrobore-
 rentur, & materia nutriendi copiosa suppeditetur, at quam ipsi assumendam putant, deligatio-
 nem, ea tum sanguinis affluxionem prohibet, tum imbecillem vim reddit: Quā vero ego ab Hip-
 pocrate dici assero, diuersam ab ea esse dico, quæ diminuta efficit, quippe cum à sanis incipiēdum
C non ab affectis sit: ita vt multis cōuolutionibus eousq; astringamus, quoad nullus dolor, qui in-
 ducere inflammationem possit, excitetur: atq; ad affectum locum paulatim subinde relaxando
 deueniamus. Adde q; si sequi horum explanationem velimus, sanum crus deligare vnā cum eo
 quod laborat, nihil ad rem facit. nam vt amplius contabescant, quæ attenuata sunt, assumi deliga-
 tionem inquirunt. at vt id fiat, non modo nihil prodest, si alterum crus deligetur: verum etiam no-
 cet. sanguis enim qui in alterū deferebatur, totum ad partem affectam per deligationem propel-
 litur. Nam exempla illa, quæ isti qui ita interpretantur, adducunt: q̄ prauè allata sint, perspicuum
 est: cū nihil in se habeant, quod doctrinæ Hippocratis conueniat. Sana enim eorum ratio est, qui
 volunt vniuersè totam mali causam exinanire: quæ videlicet tunicis ventris ita inhaeret, vt auelli
 inde difficulter queat. tunc enim acria eodem coniecta cum ventrē irritent ad excernēda omnia
 simul facere consentaneum est. Simili modo quoq; ea quæ modicam tussim mouent, vehemen-
 tiori tussi excitata, expurgari consueuerunt. At enim nihil his simile est, quod isti dicunt, mem-
 brum attenuatum insuper esse contabefaciendum, quo principium instauracionis consequi va-
 leat. ex ampliore enim extenuacione, & vires partium alimento carentium, magis debilitātur: &
 materia quæ alimentum præstet, suppeditatio nulla elicitur. Præterea de rigore hic mentionem
 facere absurdissimum est. quippe cum se imperitos esse artis Hippocratis manifeste declarent.
D ille enim ex curatrice arte contraria contrariorum esse remedia inquit. Nōnulli tamen vim ora-
 tionis minime percipientes, ad contradicendum conuersi sunt. perinde atq; illi, qui petulanter
 omnibus contradicunt: eaq; audent vituperare, quæ nunq̄ omnino didicere. non modo enim
 contraria contrariorum esse remedia, non reprobatur ijs, quæ in definitionibus dixit Hippocra-
 tes, verū etiam cōfirmatur: vel eo ipso aphorismo, in quo frigidam aquam caloris reuocationem
 efficere dixit, calorem vero ea sanare. quem quidem calorem, qui frigidis affectionibus medetur,
 frictione aliquando, aliquando medicamento calfaciente, quandoq; exercitationibus, aut aquæ
 calidæ perfusione excitamus: quin etiam bitumine interdum, & sæpe, vt diximus, pice oblinēdo
 membrum, quod calefaciendum est, perfusione item aquæ frigidæ interdum idem procuramus.
 sed reliqua quidem omnia, cum ex se calefaciendi vim habeant, vtilia semper ijs sunt, quæ calefa-
 ctione indigēt: aqua vero frigida, quatenus frigida est, raro est vtilis: ac nisi in corpore quod in-
 situm calorem validum habeat, assumi vtiliter non potest. nam carne præditus sit oportet, vt in-
 quit ipse, cui vtilis futura frigida aqua est. neq; huic quolibet tempore, sed æstate tantummodo
 adhibenda est. Quis enim ignorat: quisq; est ex ijs qui de frigida aqua potione scripserunt, qui
 non dicat eam duo efficere consueuisse, vel damnū ex refrigeratione, vel caloris maioris ab imis

Gal. in lib. Hipp. de iis quæ in medicatr. fiunt,

partibus reuocationem: Nam si valde calidum corpus sit, efficitur, vt eius calor à frigiditate minime superetur, sed potius defata cute, atq; iccirco cohibita perspiratioe augeatur: Si vero exiguo calore sit præditum corpus, vt occurrenti frigiditati minime resistere valeat, cum vsq; ad imas partes vis frigoris penetret: fit, vt in morbos ex refrigeratione contractos incidant homines. Sed fortasse hæc quoq; superuacue à me dicuntur, cum alibi, sicut dixi, quæ sint ea, quæ primo curæ, demonstrauerim: quæ profus, s. contraria esse debent. primo autem dicuntur, quæ absq; medio vilo curationem afferunt: quibus opponuntur, ea quæ medium aliquod habent, quæ ex accidenti, non primo profunt. Quocirca nugantur isti, cum & deiectionem alui, & tussim cientia medicamenta, & frigida perfusionem commemorant: quæ quidem quauis interdum apte fieri consueuerint, nihil tamen cum proposita hac re simile habent. Ostendendum siquidem ipsis est, quo modo quæ modice attenuat deligatio, vel vires attenuatis membris afferat, vel faciat, vt copiosior sanguis eodem deferatur. Quod quousq; ostendere nequeunt, sciant frustra se exempla adducere, vt omitam interim quod nulla scientiæ effectorix demonstratio fieri exemplis potest. exemplorum siquidem vsus in commentarijs de demonstratione satis à me declaratus fuit. non enim discensibus ea sciendi causa afferimus, vt nonnulli putant, ac præcipue illi qui non secus atq; oratores ad confirmanda omnia vti exemplis consueuerunt: qui sanè magno in errore versantur. Nam si Platonem tibi dixerint inductionibus plerūq; demonstrationes suas efficere, sciendum tibi est eum diluciditatis causa inductionibus fuisse vsum. At vero qui inductionis & exempli vim exacte cognoscere cupit, is ad propriam vtriusq; tractationem relegendus est, alibi à nobis diligenter explicatam: nunc mihi ad propositum redeundum est. Sed prius legentes monitos velim, vt ijs quæ à me hucusq; dicta sunt, diligenter animaduertis, sic ad sequentis lectionis explanationē deueniant, superius dictis manifeste attestantem: quæ vt clarius pateat, non vniuersam simul, sed particulatim ascriptam explanabo.

Melius autem est desuper ut in tibia & femur & alterum crus unà cum sana parte deligare, ut similis sit, similiterq; conuiescat: simili item modo alimento excludatur, idq; admittat. 33

Diminutorum deligationem diuersam esse faciendam dixit ab ea quæ fracturis adhibetur. In illa enim propositum est, vt præterquam qd influxus sanguinis prohibetur, id etiam quod in affectis mēbris continet, sursum ac deorsum depellat, qescantq; ea nulla penitus motione agitata. Illa enim deligatione fit interdum, vt omni profus inflammatione liberentur partes quæ affectæ sunt: at hac neq; influxum sanguinis prohibere, neq; quod continetur elidere, neq; immota seruare membra, sed cōtraria omnino cuncta his efficere studemus. Quapropter deligationē hanc, sicut prius etiam dictum est, à sanis partibus exordiri debemus. atq; ita ibi cōprimere vt ab ipsis sanguis ad attenuata elidatur: sana vero ipsa alimentum suscipere integre prohibeatur. Ac cum tibia quidem aut cubitus ægrotat, satis est, si initiū deligatiōis aut ab inguine, aut ab ala faciamus. cum femur vero aut brachium est affectum, oppositum membrū deligemus, necesse est, ab inferioribus partibus initio sumpto ad inguen vsq; aut ad alam. At si tibia admodum laboret, & femur superius, & alterum crus deligare melius est, vt simili modo sicut affectæ partis femur quod supra est, etiam crus sanum ociosum sit, & non alatur. Propterea enim dixit vt in tibia & femur & alterum crus deligare, vt similiter conuiescat. i. ociosum sit, & vacet alterum crus, quæadmodum femur eius quod ægrotat, & simili modo alimento excludatur, alimentumq; admittat. non enim ita vult ab alimento excludi quod deligatur, vt nulla omnino nutrimenti pars ad id perueniat. nam si ex vehementi constrictione ab alimento penitus excluderetur, periculum esset, ne aut statim membrum emortuū euaderet: aut si id non fieret, alimento profus omni sicut femur, ita tibia quoq; destitueretur. sed nobis non erat propositum attenuare femur, sed tibiam instaurare. Quocirca cum modus deligationis gracilius membrum necessario efficiat, huiusmodi datum aliquandiu admittere consueuimus: deinde tamen vbi modice iam nutritionem sensisse tibiam aduertimus, vtrorūq; & femoris & tibiæ curam habemus. Explodenda igitur explanatio eorum est, qui & superiores attenuati membri partes, & alterum crus ea de causa attenuanda esse existimant, vt partium quæ alimentum non admittunt, gracilitas occultetur, membriq; alterius sani comparatione deprehendi, atq; argui nequeat. ita enim nō modo Hippocrates, sed ne quorumlibet quidem medicorum quispiam recte mederi nos censeret.

Atq; hoc linteorum multitudine, non compressione. 34

Prius quoq; ita facere sæpenumero præcepit, vbi profus absq; dolore seruari deligatam partem vult.

Remittendo primum, quod maxime indiget, frictione q; utendo quæ carne repleat, & perfusione, absq; ferulis. 35

Primum dixit vel tempore, vel potestate. ac tempore quidem, vel in vna deligatione, vel in multis deinceps inter se comparatis. quoniam autē omnia hæc vera sunt, iccirco perspicua oratio est, nisi videlicet ita scripserit eo consilio, vt cuncta hæc ex verbis eius intelligeremus. Ceterū in prima

A in prima deligatione id consideremus. Cum hæc ex multo tēpore facienda sit, ita vt primam lin-
teorum iniectionem firmantes ac comprimentes, cæteras conuolutiones subinde magis remit-
tamus, ac maxime ea parte, quæ nutritione atq; instauratione indiget: verisimile est, vt primum
potestate de membro quod curatur: primum tempore de prima deligatione dictum fuerit. Sed
si de omnibus deligationibus inter se comparatis intelligamus, sensus erit huiusmodi, si in primis
deligationibus vnâ cum sano deligaris, prorsus aliquando nudandum id exhibebit ægrotus. Id
igitur primum faciendū in ijs quæ maxime instauratione indigent, ac propterea non bene alun-
tur. nam si ad affectam partem frictione, alijsq; quæ paulo ante dixi, sanguis attrahatur: nutritio,
carnisq; instauratione in ea magis, citiusq; efficit. Frictionis igitur, ac calidæ aquæ perfusionis mē-
tionem fecit, medicamenti vero non meminit: propterea q̄ solius operationis præsidia hic agno-
scit. neq; enim prætermisisse eum putare debemus, mouenda esse membra eousq; quoad defati-
gentur. nam cum ipse docuerit cognata quoq; ijs quæ docentur, esse intelligenda, frictioni vero
motus omnis extenuatarum partium cognatus sit: manifestum est, eum, cum iusserit alterū crus
simul cum parte sana membri affecti conquiscescere, & nunc frictione vtendum dicat, mouēdum
quoq; esse censuisse. quippe cum fieri possit, vt & cubitus sine brachio, & tibia sine femore mo-
ueatur. nō enim dum attenuationem curamus, immotum cubitum, aut tibiam seruare opus est,
B quin ex superioribus partibus simul ac mota fuerint, curationem suscipere consueuerunt. nutri-
mentoq; quod per loca non affecta pertransit, ipsa prius fruuntur. eo q̄ & frictionibus, & pica-
tionibus, & calefacientium medicamentorum appositionibus abundant. Sanguinis autem ad
membra defluentis maximum tibi asseret indicium calor & rubor qui in ipsis extiterit. Hæbe-
iam integram horum curandorum rationem: cum ijs quæ Hippocrates dixit, calefacientium me-
dicamentorum quoq; vsus à me adiectus fuerit. quo in genere etiā picatio est. Hippocrates nanq;
hoc in libro, licet nonnullas affectiones commemorarit, quæ curationem ex medicamentis re-
quirunt, inter quas sunt exuactiones, distortionis, conuulsiones, nullam tamen omnino medi-
camenti fecit mentionem: propterea q̄ hic auxilia tantūmodo tradere proposuit, quæ manuum
opera exhibentur, atq; illa nō omnia, vt dixi, sed quæ discere artem incipientibus necessaria ma-
xime, atq; vtilia sunt.

36 Fulcimenta autem & stabilimenta pectori, costis, capiti, & reliquis quæ huiusmodi sunt, partim pulsum causa
ne incutiantur, partim ut dissidentie compagum in ossibus capitis contineantur. atq; hæc fulcimenti causa adhiben-
tur. in tussibus autem, & sternutamentis, alijsq; motionibus, ut circa thoracem, & caput, in his omnibus eadem deli-
C gationis moderationes stabilimenta efficiuntur. quæ, n. sunt noxæ maxime comprimendum est, subiiciendaq; est lana
aliqua mollis affectæ parti accommodata. deligandumq; est non cōstringendo amplius q̄ ut pulsus non concutiant,
quamq; ut dissidentie compagum ad extremum mutuo se contingant, tussisq; & sternutamenta prohibeantur. sitq;
stabilimentum, ut neq; cogatur quippiam, neq; concutiat.

Cum iubet neq; affulciri, neq; cōstringi deligationem sibris, ijsq; quæ extrinsecus circūi-
ciuntur: idem dicere videtur de deligatiōe ipsa quæ linteis efficitur. Notum est verbi *ἐγυάξεν*. i.
fulciendi significatum à fulcimīnibus sumptum, quæ *ἔγκυρα* appellant, vt Homerus etiā memi-
nit, Fulcimina, inquiens, nauibus abstrahunt. quasi nihil referat an fulcimēta, an firmamenta, an
stabilimenta dixerimus. videtur enim sæpe fulciendi verbo & de fascijs, & de plagulis, & de sim-
brijs vt: quippe quod firmare significet, ac stabilire. atq; vbiq; interpretes verbum hoc in eodē
significato accepere, quo stabilire. Nunc tamen cum duo hæc nomina hic, fulcimenta videlicet,
& stabilimenta, simul posuerit, diuersam quandam eorum significationem intelligere videtur.
Nūquid igitur fulcimenta appellat deligationem totam? quæ videlicet, vt affecta pars immota
feruetur, tam subiici, q̄ circundari consueuerunt. cuiusmodi sunt primum subligamina quæ licet
alios quoq; vsus exhibeant, fulcimenti quoq; vicem, explent: deinde plagulæ, quæ etiā ipse nō
D solū fracturæ, verū etiā fasciarum firmamēta sunt: tum fasciæ quæ extrinsecus circundantur: po-
stremo ferulæ & sibris: oia siquidē hæc cū continendorum subiectorum causa superiiciantur,
fulcimentorum nō tam subiectis, q̄ fracturis vsu p̄bent. Stabilimēta autē ea mihi videtur voca-
re, quæ sine deligatione à dextris vel sinistris, supra vel infra toti affectæ parti apponi consueue-
runt. Supra & infra voco quantum ad crassitudinem totius corporis attinet. in ea enim quæ sub
sternuntur, infra: quæ superponuntur, supra sunt, qualiacūq; ea fuerint. stabilitur autem mem-
brum cum prostratum est, infra: cum est erectum, supra. Caput sanè puluinis, & cervicalibus, la-
nisq; etiā & pannis mollibus. Canales quoq; & ea quæ fractis cruribus vtrinq; apponuntur,
stabilimenta dici possunt. Lana vero quæ rotunda forma in alam conijcitur, quando luxatum hu-
meri articulum repositum deligamus, potest tam fulcimentum quàm stabilimentum nuncupa-
ri. cum. n. deligetur, quasi pars etiā ipsa totius deligationis efficitur. nam quæ thoraci & capiti ex-
trinsecus imponuntur, aut apponuntur, stabilimenta potius, quàm fulcimenta dici debent. Atq;
hæc sanè omnia ob necessarias membrorum motiones à medicis fuerunt excogitata. quarum q-
dam motionum aliæ naturales sunt, vt respiratio in thoracis pulsibus & membranis cerebri: aliæ
præter naturam, cuiusmodi est tussis, sternutamentum, & singultus. pulsus item in inflammatis
membris, & in temporum arterijs cum dolore vehementi caput infestatur, existunt, necnon &
Septima Classis, FFFFFFFF ij palpationes

Gal.inlib.Hipp.de iis quæ in medicatr.fiunt,

palpitationes, quæ sæpe in p̄cordijs, quæ ὑποχόνδρια, i. subcartilagia appellant, aliqui in alijs etiam **E**
partibus eueniunt: indigent stabilimentis. Stabilimenta vero hæc quæq; sola facienda sunt, vt in
temporum arterijs in doloribus capitis vehementibus, aut in præcordiorum palpitationibus, aut
in vulneribus etiam quæ sanguinis eruptionem minantur, quandoq; lana fasciâ circūuoluenta
est, quin etiam sine fasciâ interdum lana stabilimus, circa thoracem & ceruicem lana stabilimus,
caput item ceruicalibus mollibus, & sacculus milio calido oppletis, quando simul & foueri, & sta-
biliri opus est, interdum vero extrinsecus mollibus stabilimentis vtimur ex ijs quæ superimpo-
nuntur. Cum igitur communis scopus sit ijs quæ proprie fulcimenta & stabilimenta appellant,
merito qui librum hunc interpretati sunt, vnum & idem vtrifq; his nominibus significari existi-
marunt, & nos quoq; ipsi sæpe absq; vlla differentia vtrifq; his pro eodem vtimur, cōmunis autē
scopus est, quem paulo ante dixi, vt in motionibus partes non cōcutiantur. Sed quia tamen pe-
culiaris quædam differentia inter hæc est, quam modo explicauimus, cum exquilitate rem prose-
qui volumus, stabilimenta ea vocabimus, quæ extra deligationem sunt: fulcimenta quæ in ipsa
deligatione continentur, atq; ita definiemus, vt quæ membris adhibentur necessario motu præ-
ditis, quem cohibere & sedare in nobis non est, stabilimenta: quæ in immobilibus vtimur, fulci-
menta appellantur. **C**rus enim & brachium mouere in nostra situm potestate est: thoracem & **F**
membranas cerebri, neq; singultus, in nobis non est, nam licet resistere his aliquandiu valeamus,
vim inferunt tamen postea: atq; excutiantur, cum validas habent causas, vnde existunt, nam ita
his resistere, vt ortus ipsorum prohibeatur, soli robustissimi viri posse videntur. Et ipse quoq;
Hippocrates separatim in hac oratione hæc videtur scripsisse, cum de pullibus dixerit, vt ne in-
cutiantur, de dissidentia vero compagum capitis, fulcimentorum: de tussibus & sternutamentis,
ac deniq; de motionibus circa caput, & thoracem stabilimentorum nomine vsus sit. Dissidentia
vero compagum capitis in ijs, quæ vocantur futura, contingit, quæ proprie quidem compages
appellantur, qua parte ossa capitis inter se mutuo compacta coaptantur: futuræ vero ex transla-
tione dici consueuerunt, caluarię enim ossa adeo exquilitate inter se coniunguntur, ac coaptantur,
propterea ipsorum coniunctio κατ' ἀπορίαν, i. ex compage & coaptatione facta, merito futura,
ex pannorum qui consuuntur similitudine, dicatur. Hæc igitur futuræ aliquando dissident, ac di-
stant, doloremq; afferunt: quando copule, quæ exteriorem caluarię membranam, interiori quæ
dura dicitur, annectunt, inflammatione aliqua correptæ fuerint, venulæ item parue per futuras
exeuntes sæpe inflammantur: atq; inde fit, vt duræ membranæ motio quæ simul cum inflamma-
tis venulis attollitur, dolorem efficiat. dolor simili modo ex inflammationibus quibusdam, aut **G**
motionibus arteriarum excitari consuevit. Atq; hæc affectiones moderationem exquisitam stabi-
limentorum requirunt, vt neq; si nimis laxa affectio loco admota sint, facile concutiantur, atq; ita
molestiam afferant: neq; si contra amplius iusto, astricta fuerint, collisione facta dolores vehe-
mentiores irritent. Hæc autem moderatio fasciarum circūiectionis superius etiam dicta ab ipso
fuit alijs quibusdam in morbis, qui fracturis conuenientem curationem & deligationem deside-
rabant, ac propterea nunc dixi in his omnibus eadem deligationis moderationes, in his omni-
bus inueniens, quæ modo dicta sunt, eadem deligationis moderationes, quæ superius fuerunt
commemorata, ac postea quenam sint hæc moderationes subiūgit, cum ait, qua enim sunt noxę,
maxime comprimendum est, qua, i. qua parte pro aduerbio loci positum est, ἢ græce cum circū-
flexo accentu, & aspiratione. Hoc autem quod fulciat vel stabilit, accōmodatum affectui impo-
nendum esse inquit, deligandum non astringendo amplius, q̄ vt pulsus nō concutiant, i. q̄ vt pul-
sus præ angustia à motu suo prohibeantur: id quod dolorem efficere cōsuevit. Alterum insuper
terminum constrictionis in futurarum dissidentia statuit, cum inquit, q̄ vt dissidentia compagū
ad extremum mutuo se contingant, ad extremum vocans vltimam eam constrictionem, qua se **H**
mutuo contingere magis futuræ non possunt, quo vehemens atq; immoderata collisio declaratur.
sicut enim neq; laxari, ita neq; ad summum constringi compago ossium debet, quippe cum
etiam id præter naturam sit, atq; hi validæ compressionis termini sunt, in sternutamentis item &
tussibus, vt affecta mēbra non agitentur, & concutiantur, si nihil ea contineat, vehementes enim
motiones quæ laxa & instabilia sunt, violentius quàm membris affectis conueniat, concutien-
tes, dolores irritant. Moderatio igitur stabilimentorum ea est, quam in fine huius ora-
tionis scribit, cum inquit, vt neq; cogatur quidpiā, neq; concutiat, hoc
est, vt neq; violenter affectæ partes comprimantur, neq; in
motionibus concutiantur, i. vt neq; vio-
lentius, neq; laxius quàm de-
ceat, deligatæ sint.